

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an . . . 14— "
 Pe 3 luni . . . 7— "
 Pe o lună . . . 2-40 "
 Numărul popular:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an . . . 2— "
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru România și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.
 Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fileri.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

Democrație națională

Casina magnaților din Budapesta, serbează în fiecare an amintirea marelui patriot ungar contele Széchenyi István prin un banchet, la care câte un bărbat mai marcant al vieții publice maghiare rostește un discurs festiv în amintirea sârbătoritului.

În anul acesta discursul l-a rostit deputatul Mezössy Béla, fost secretar de stat în ministerul agriculturii sub guvernul coaliționist.

Acum ca un fel de recunoștință pentru discursul rostit, casina magnaților a aranjat un banchet festiv în onoarea oratorului Mezössy Béla.

Nu ne prea importă bencheturile compatrioților noștri maghiari. Cunoaștem prea bine felul lor de a fi, chipul lor de a face din orice ocazie, fie mai importantă ori mai de a doua mână, prilej de banchete, de glorificări împrumutate, când domnii se încălzesc de șampanie și se aprind de patriotismul lor particular, care consistă în ațărare la ură împotriva compatrioților de alt neam și altă limbă.

Și cu prilejul acesta a curs șampanie multă și contele Károlyi Mihály într'un înflăcărat discurs a sărbătorit pe deputatul Mezössy Béla, ca pe neîntrecutul luptător al democrației naționale.

A, va să zică: democrație națională?

Aristocratul îngâmfat, agrarianul feudal sărbătorește pe eroul democrației naționale.

Suflet de artist

De Constantin A. Giulescu

Mamă-sa era Evreică din Spania, iar tatăl său Român din Basarabia. Lizi, era fructul dragostei lor, înflorită acum douăzeci și mai bine de ani în părțile de răsărit ale Volgii. Moștenise dela mamă-sa frumuseța și voioșia, dela tatăl său mândria și devotamentul. Nu aflai cât colindai cu gândul față mai frumoasă ca Lizi, cu ochi mai albaștri și păr mai bălai. Dar nici mamă mai fericită ca Lelia, și părinte mai mulțumit ca Davi, nu vedea să fi umblat o împărăție.

Trăiau de cincisprezece ani în România, ducând o viață largă, din belșug, căci Dumitru Bănescu, oii mai bine zis David Gold, cum își schimbaseră numele după căsătorie, moștenise pe o mătușe bogată din împrejurimile Astrahanului.

Până la etatea de zece ani, Lizi a stat lângă părinți, răsfațându-se când în brațele unuia, când în ale celuiilalt, și alintându-se singură ca o pisicuță vicleană.

Dela această vârstă însă, Lizi fu dusă într'un institut de călugărițe, unde nu se prea împăca cu regimul aspru din școală. Uniformă, meditații, viața restrânsă și dojana profesoarelor, o cam slăbiră în primii ani de școală. Deveni nervoasă, supărătoare, și din cel mai mic neajuns o podideau lacrimile.

Cum intra însă în al șaisprezecelea an, după o vacanță petrecută cu părinții prin munții Elveției, se schimbă ca prin minune. Plimbările nenumerate pe lacurile întinse o făcură visătoare.

De bună seamă domnii aceștia nu-și dau seama de cuprinsul noțiunilor. În mentalitatea lor acoperită de ceața ideologiei șoviniste fără margini, ei văd toate înfășurate în colorile lor naționale maghiare. Aici aerul e maghiar, apa e maghiară, pita e maghiară, soarele reflectează tricolorul maghiar, pădurile șoptesc șoaptele lor și urlă viforul lor unguște, chiar și marele și puternicul Dumnezeu e exclusiv al Ungurilor.

Așa s'a făcut, că alături de societatea științelor sociale, care începuse să supună stările sociale ale Ungariei rezonamentelor curat științifice, domniiăștia cu ceața ideologiei lor intolerante și dușmănoase, au alcătuit în grabă societatea maghiară a științelor sociale. Cum s'ar putea adevărat, știința să nu fie maghiară? Dacă aici și florile și toate viețuitoarele sunt îmbrăcate în tricolorul maghiar, cum s'ar putea ca științele naturale să nu fie maghiare? Și s'ar putea, ca și calculul integral și diferențial să nu fie neaș maghiar? Nu se poate una ca asta, domnule!

Cu atât mai puțin se pot admite noțiuni politice, cari să fie lipsite de îmbrăcăminte națională maghiară. Votul universal? Trebuie să fie național maghiar. Justiția? Trebuie să fie exclusiv maghiară. Administrația? Asta mai vârtos trebuie să fie maghiară de tot.

Acum vine democrația națională maghiară.

Care va să zică domnii vreau să fie democrați. Dar democrații naționali maghiari. E straniu de tot. Or' democrația va să zică domnia poporului! Democrația înseamnă împărțirea tuturor cetățenilor

Statului cu drepturi egale. Democrația va să zică autonomia comunală cea mai largă. Dreptate pentru toți. Egalitatea tuturor. Incetarea privilegiilor de orice natură.

Dar domnii vreau să fie democrați naționali maghiari. Cum? Vor da drept de vot numai Maghiarilor? Vor da autonomie comunală numai orașelor și satelor unguștești? Egali înaintea legilor vor fi numai Maghiarii? Privilegiile feudalilor vor înceta numai față de Maghiari? Legea dării progresive se va face numai pentru contribuții maghiari?

Și asta să se numească în Țara-ungurească democrație? E cea mai odioasă asupra, e nedreptate, e nelegiuire, e stăpânirea unei rase asupra celorlalte neamuri, este îndemn la mahnire, e provocare directă la revoltă.

Ce înspăimântătoare este ura lor împotriva noastră. Am fost martor odată în Camera deputaților, când un deputat din părțile ardelenne declama cu emfaza unui spasmatic frazele sforăitoare ale nesăbuitului șovinism maghiar și cu o față speriată povestea, că în Ardeal Români sporesc, se înstăresc, cumpără, apără Doamne și ferește, pamânturi chiar și dela Maghiari, e patria prin urmare în primejdie și guvernul are sfânta datorie să sară întru scăparea ei. Aplauze frenetice din toate părțile au fost răsplata patrioticului discurs. Când în ziua următoare m'am sculat și am protestat în contra acestei insanități, ca bunăstarea pretinsă a unei părți din locuitorii țării să fie înfățișată ca o primejdie pentru Stat, toți din toate părțile m'au acoperit cu insulte și-mi strigau răcnind: A avut dreptate!

Adese-ori, rătăcea singură pe malul mării. Atunci, se pierdea în reverii de o plăcere ucigătoare. Un falfăit de aripi, foșnetul frunzelor, sau sborul porumbeilor ce se pierdeau în largul mării, îi deșteptau în suflet simțiri nouă, dorinți nepri-cepute.

De câte-ori, un răsărit de lună, ori un apus de soare, nu o fermecaseră în așa fel, ca să se creadă singură pe lume, fără noroc. Atunci, o înecau lacrimile, și ceasuri întregi le petecea în tovrășia lor.

Ah! lacrimile! Sunt supapa de siguranță a inimilor indurerate! De cum isbucnesc ele, înce-tează frământările sufletului. Și Lizi, dupe furtuna lacrimilor se deștepta mai în tot-de-una ca renăs-cută, ca rechemată într'o lume nouă, cu făgă-duieli de-o viață fericită.

Într'un amurg de sară, Lizi plecă să rătă-cească pe malul mării. Fusese o zi călduroasă, năbușitoare. Se depărtă însă prea mult de oraș. Și cum vremea e schimbătoare în aceste locuri, nu băgă de seamă, că un nour negru se ridica din dosul unui munte. Cât ai clipi din ochi se stărnă o furtună din largul mării, aducând cu ea un huet ca un cutremur de ape. Valurile se ridi-cau și se lăsau înfuriate, sbătându-se de maluri și fărâmiându-se în trâmbe spumoase. Rândunele cernite veneau din larg. Fulgere neîntrerupte brăz-dau întunecatul haos al cerului, pe când tunetul se lămură tot mai aproape, și tot mai înfricoșe-tor. Picături de apă începură să cadă, pe când Lizi, alerga nebună, de abia ținându-și răsuflarea, ca să ajungă mai repede în oraș.

Aerul de munte îi înflori pe obraji răsuri de pă-dure, iar minunatele apusuri de soare din împre-jurimile Jungfraului, îi adormiră în ochi, luciri din melancolia amurgului.

Era frumoasă Lizi, ca o închipuire frumoasă, și tot mai frumoasă se făcea cu fiecare răsărit de soare!...

Când implini douăzeci de ani, părinții o re-traseră dela școală, vrând s'o învețe și gospodă-ria casei. Căci zicea bătrânul Davi: „O fată nu trebuie să știe prea multă carte, căci numai atunci va fi o mamă bună.“

...Și iar începu Lizi să se alinte ca 'n vre-mea de demult!.. Învăță pictura, călăria și cânta minunat la clavier. Cu trebile casei nu se prea în-delețnicea, căci slavă Domnului, avea cine îngriji de sarcina asta grea. Iși făcu mai mult o cultură artistică, citind mai pe toți autorii de samă din literatura germană și franceză. Era o fire artis-tică, Lizi, și pace. Nu era în stare să facă rău nimăru, și pentru cea mai mică greșală făcută de altul, găsia un cuvânt bun, iertător!..

Așa sunt făpturile visătoare!..

Chiar în anul când fu retrasă de la școală plecă cu părinții în sudul Franței. Văzu atunci Tries-tul, Abazia și Milanul. Trecură apoi la Genua pe coastele Mediteranei, și se opriră la Nizza pentru trei luni de zile, în care timp admiră toată coasta de azur a mării. Văzu Tulon, Marsilia și Monaco. Lizi, nu-și mai sătura ochii privind neasămuitele apusuri de soare, din dosul pădurilor de portocali, și ascultând imnul păsărelelor ce se legănu pe ramuri.

Guvernul are deci datoria patriotică, să ne oprească sporirea, să ne facă săraci, să ne stânjenească în cultură, să ne reducă la starea de iloți. Tot ce este bine pentru noi, e rău pentru Stat și tot binele Statului se naște din răul nostru.

Când va pătrunde oare convingerea aceasta în sufletele tuturor Românilor, în masele mari ale celor 3 milioane și jumătate de plugari români? Când ne vom trezi odată la conștiința primejdiei îngrozitoare, în mijlocul căreia trăim? Când ne vom uni toate forțele noastre, ca să respingem dela noi năvalnica pornire spre nimicirea noastră?

Nu de cârteli are neamul nostru cel năcăjit trebuință, nu frazele frumos așezate și florile de stil și retoricele suliți ne vor mântui din starea ticăloasă, în care suferim, ci adunarea la un loc a tuturor forțelor sănătoase, lepădarea de sine, înfrânarea jocului bizar cu înțelepciunile închipuite, lupta împotriva aleaului, nu bărbăția fraților luptători.

Celce în aceste vremuri grele crede a-și servi neamul pigulind prin greșelile de tipar ori gonind rostul cuvintelor prin scrisori, cași copiii fără griji fluturii câmpurilor, acela este uitat de sine și nu știe ce face.

Lăsați pruncii să alerge, neștiutori de suferința părinților, prin poiene și livezi după fluturii sclipicioși, ci voi cei buni adunați-vă toți și unindu-vă puterile voastre, săriți întru apărarea neamului nostru.

La adunare!

E ultima zi înaintea adunării de Joi. Românii toți privesc spre Arad și guvernul țării așteaptă să vadă, dacă veninul strecurat în mijlocul nostru prin frați ticăloșiți, ne-a slăbit ori ba? Dela adunarea de mâine atârnă vigoarea luptelor noastre viitoare și în ziua aceasta vor dovedi Românii, dacă vreau să trăiască și mai departe în sclăvia sistemului actual de prigonire națională, ori sunt

La lumina unui fulger zări o trăsură cu doi cai vineți, care se adăpostea sub o stâncă. Pentru un moment nu știa ce să facă. Să meargă înainte, ori să ceară ajutor. Din pricina unui trăznet care căzu pe un plop din marginea drumului, se sperie așa de tare, că dete un țipăt de groază, și căzu în nesimțire. Între cer și pământ era o mare de apă, iar tunetele nu mai conteneau.

Când se deșteptă, Lizi era culcată în poaia trăsorei, plină de apă, și cu părul rourat ca o floare în zorii zilei. De alături, o privea înduioșat un tânăr, cu ochii negrii ca întunerecul. Lizi, tresări sperioasă privind în juru-i, și ca un copil deșteptat din somn, zise neștiutoare:

— Vai! Ce-am făcut? Unde mă aflu? Duceți-mă vă rog în oraș la părinții mei...

— Liniștește-te domnișoară, răspuse tânărul. Peste câteva clipe vei fi lângă părinții dumitale. Apoi urmă:

— Imi permiteți acum să vă întreb, cum de vă găsiți pe așa vreme în aste locuri?

— Sunt o nesocotită, domnule, răspuse Lizi. M'am depărtat prea mult de oraș ca să privesc în zări, cum se împreună cerul cu marea. Dar m'a prins furtuna, și iată unde am ajuns!...

— Eu, binecuvântez această împrejurare neplăcută pentru dumneata, căci imi dede prilejul să vă cunosc, să vă dau un ajutor...

Lizi îl privi lung, zâmbindu-i ca bunătațe. Inchise apoi ochii, lăsându-se în voia gândurilor fugare, pe când trăsura luneca pe șoseaua împietrită, în goana cailor.

Ploaia și furtuna conțeneau. Tunetul se au-

hotăriți a-și încorda toate puterile pentru apărarea naționalității lor, a limbei lor strămoșești, și sunt hotărâți a pretinde și pentru dănsii drepturile cetățenești, ce li-se cuvine în măsura jertfelor, ce ei aduc pentru susținerea Statului.

Inc'odată chemăm pe toți Românii de omenie la această adunare. Suntem convinși, că glasul nostru nu va răsună în pustie și ziua de mâine va aduce neamului nostru bucurii și mahnire dușmanului.

Doamne-ajută!

Alegerea dela Șimleu

Azi s'a săvârșit alegerea de deputat în cercul Șimleului.

Candidați au fost *dr. Victor Deleu* naționalist, *dr. Barabás Béla* kossuthist și *dr. Keller Samu* iusthist.

Agitația electorală a fost afară din cale vehementă, căci toate partidele și-au încordat până la extrem puterile spre a-și asigura izbânda.

Era însă din capul locului evidentă învingerea kossuthistului *Barabás*, căci cercul acesta începând cu anul 1868 a trimis în parlament totdeauna deputat independentist.

Mai pe urmă, în trei cicluri parlamentare, cercul a fost reprezentat în dietă prin marele săcuiu *Ugron Gábor*, leul de odinioară a partidului kossuthist, care însă în urma daraverilor sale comerciale cu ministerul comun de războiu a ajuns într-o situație de tot critică față de opinia publică ungurească. Oratorul de mare putere în deceniile din urmă ale veacului trecut, bietul *Ugron* pe timpul coaliției ajunsese un fel de *politician ramolit*, care trăia din procentele capitalului său adunat la vremuri mai bune. Înainte cu câteva săptămâni a decedat.

La alegerile generale din 1910 Românii din cercul Șimleului pentru primadată au pus și ei candidatură națională și

jertfa aceasta a primit-o asupra sa tânărul avocat *dr. Victor Deleu*. La alegere candidatul naționalist a reportat succese uimitoare. De unde vre-o 30 ani de zile în cercul Șimleului nimeni nu visa, că și Românii ar putea să desvoalte vre-o activitate electorală mai de seamă, la alegerile din urmă Ungurii din cerc au rămas surprinși și uimiți de energia neașteptată a alegătorilor români. La alegere candidatul naționalist a rămas în minoritate, dar focul însuflețirii naționale s'a extins peste cercul întreg și am văzut cu nespuse bucurie, cum se deșteaptă conștiința națională în acest cerc dela marginile românismului.

La alegerea de acum Românii au rămas credincioși candidatul lor de mai înainte și tânărul luptător național *dr. Victor Deleu* a primit iar asupra sa sarcina grea de a purta în luptă frumosul nostru steag național. Și l-a purtat cu bărbăție, cu însuflețire și cu rezultat uimitor.

Conducătorii români din Șimleu într-o solidaritate vrednică de admirat, au început lupta. Cu toții și-au părăsit casele și familiile lor și în acest timp cumplit de iarnă au însoțit pe vrednicul candidat național prin toate satele românești. Ne servește spre nespuse bucurie, că putem vesti fraților noștri de pretutindenii, că plugarii români, acești ostași viteji ai armatei noastre naționale, au fost la culmea chemării lor. Toți s'au strâns cu adevărată și nefățărită însuflețire în jurul mândrului nostru steag național și numai foarte puțini au fost uscături în pădurea verde a partidului național român.

Despre cursul alegerii am primit în ziua de azi mereu rapoarte.

Pe la orele 12 din zi raportul voturilor este următorul:

Deleu 121.

Barabás 695.

Keller 121.

În orele de după amiază au urmat la votare comunele românești.

La orele 2¹/₂ am primit la redacție

zia tot mai departe, și tot mai rar; pe când din largul mării, soarele trimetea pe creste, mănunchiuri de raze violete, stâmpărate...

Luigi Carineli era Italian din Calabria. Deși în vrâstă numai de treizeci și cinci de ani, avusesse o viață furtunoasă.

Unicul fiu al colonelului de marină Sebastian Carineli, moștenise dela tatăl său pe lângă o avere fabuloasă și calitățile cu defectele lui sufletești.

Dela mamă-sa Clara, îi rămase dulceața graiului și frumuseța ochilor; dela tatăl său eleganța și mărinimea. Era o fire etuziastă, Luigi — cum de altfel sunt mai toți Italianii — și avea un curaj fără samăn.

Rămas orfan când împlini douăzeci de ani, după ce își termină studiile la Roma, se duse la Paris unde învăță științele sociale și economia politică.

Reveni apoi în țară și se stabili la Neapole, unde începu să practice cunoștințele câștigate cu atâția ani de muncă!

Scrise articole înflăcărâte pentru ridicarea poporului, se cobori în viața muncitorilor, ajutându-i, îmbărbătându-i cu fapta și cuvântul. Vorbi la întruniri, ținu conferințe înaintea miilor de lucrători de prin fabrici și porturi, așa că în mai puțin de doi ani numele lui Carineli se rostia cu drag de toate gurile acelor ce de când e lumea duc în spinare greul pământului, ușurând povara celor ce își petrec viața în desfătări și fasturi!...

La vrâsta de trei-zeci și doi de ani ajuns membru al partidului socialist; iar un an în urmă fu ales deputat. În parlament ținu cuvântări înflăcărâte, cerând drepturi pentru muncitori. Carineli în scurtă vreme ajunsese omul zilei, temut fiind de toți dușmanii partidului socialist.

Chiar în primăvara anului când fu ales deputat, plecă pentru două luni de zile în Franța. Rătăci vre-o trei săptămâni prin Pyrenei, și veni de se stabili la Nizza. Aci, hoinăria din zori și până în sară prin munți și văi, pe dealuri și pe margini de ape. Simția o plăcere negrăită să privească cerul și valurile spumoase, pe care le asămuia cu neastâmpărata lui viață...

Era un suflet de poet Carineli, și căuta să pătrundă toate tainele florii.

Într'un amurg de sară, pe când soarele își stămpăra focul pe vârfuri pleșuvite, Carineli ră-tăcea departe de oraș...

De-alungul drumului se întindeau nesfârșite grădini de portocali, iar sub aripa dealului se lămuria viața satului.

Ostenit de drumul făcut în timpul zilei, se așeză pe un trunchi de plop căzut în dosul unui stuț de tufanică. Aerul venia proaspăt, răcoros dinspre pădure, aducând cu el mireme de flori și ierburi. Umbre fantastice coborau de pe înălțimi gonind în largul mării; iar pe gura unei vâlcele, venia de departe, din întunec, un câtece de jale, trezind în sufletele stinghere amintiri triste, duioase...

Și cum prinseseră a-l năpădi aducerile aminte din copilăria depărtată, se trezi de-odată cu

telegrama, care ne vestea, că pe la orele 2 raportul voturilor era :

Deleu	272
Barabás	990
Keller	154

Văzând însuflețirea și ținuta bărbătească a alegătorilor români, Ungurii se temeau, că treaba va ajunge la balotagiu. În fața acestei primejdii naționale iusthistul Keller Samu la orele 3 d. a. s'a retras și atunci raportul voturilor era următorul :

Deleu	650
Barabás	1212

Atunci mai erau îndărăt vre-o 8 comune, între ele cele mai multe românești, dar cu puține voturi.

Aproape toate voturile românești s'au dat pentru candidatul partidului național român și astfel pe la orele 6 $\frac{1}{2}$ seara, când s'a încheiat alegerea avea

dr. Victor Deleu	917
Varabás Béla,	1300 voturi.

Președintele încheiând alegerea a declarat deputat al cercului Șimleu pe vestitul și faimosul *Barabás Béla*, avocat în Arad.

Ținuta bărbătească a Românilor a inspirat tuturor Ugurilor din cerc respect și admirație. Nu pot să-și ascundă mâhnirea, văzând pe Români deșteptându-se din somnul lor de moarte și toți recunosc, că la alegerile viitoare, mai ales dacă se va face o lege electorală cât de cât dreaptă, cercul *Șimleului va fi al Românilor*.

Trimitem salutul nostru și toată dragostea noastră energicului candidat național *dr. Victor Deleu* și exprimăm adâncă noastră mulțumită frunțașilor români din Șimleu și din tot cercul Șimleului pentru solidaritatea și iubirea lor de neam, prin care ne-au procurat o zi de fericire, ce ne îndreptățește la cele mai frumoase nădejdi în viitor. Trimitem iubirea noastră fără margini alegătorilor români din cercul Șimleului, cari s'au purtat cu toții ca adevărați *eroi naționali*.

Trăiască *dr. Victor Deleu!*
Trăiască *bravii lui alegători!*

Parlamentul ungar

Ședința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 14 Februarie.

Ședința se începe la orele 10 $\frac{1}{4}$ a. m.

Prezidează *Berzeviczy Albert*.

La ordinea zilei e desbaterea proiectelor de rezoluții în chestia proiectului pentru prolongirea privilegiului băncii.

Kelemen Samu (justhist) prezintă următoarea moțiune.

„Se îndrumă guvernul, ca cu prilejul prelungirii privilegiului băncii să facă propunere cu privire la susținerea reală a plăților în numerar“.

Vorbind despre chestia *Dézy-Lukács* spune, că aceasta este o nouă manoperă a partidului popular. Dacă partidul acesta va mai continua cu astfel de debuturi în parlament, apoi s'o știe, că nu va rămâne nici țandără din el. (Aplauze în dreapta.)

Il surprinde atitudinea lui *Andrássy*, care în răspunsul coaliției la mesaj s'a declarat pentru independența economică, iar acum însuși constată că el e 67-ist și se declară dușmanul băncii autonome.

Contele *Andrássy* numai pe jumătate a satisfăcut datorii sale: din bărbat a făcut muere, dar din muere n'a făcut bărbat. (Aprobări și ilaritate.)

Partidul guvernamental votează proiectul de lege numai din punctul de vedere al confidenței, ceea ce el, de-oarece n'are încredere în guvern, n'o poate face. Cere să i-se primească proiectul său de rezoluție. (Aprobări în stânga.)

Lovászy Márton (justhist) La timpul său a prezentat următorul proiect de rezoluție: „Se îndrumă guvernul, că înaintea desbaterei pe parafrazi a proiectului despre prelungirea privilegiului băncii să prezinte o statistică despre afacerile de escompt a băncii austro-ungare, în care să se arate deosebit pentru Ungaria și Austria, că în timpul din urmă cât au primit din afacerea de escompt a băncii de emisiune comună deosebit băncile mai mari și deosebit cele mai mici din Capitală, cât băncile din provincie și cât s'a dat nemijlocit comerțului, industriei și economiei rurale.“

Polemizează cu vorbirea raportorului. Regretă, că raportorul și oratorii guvernamentali n'au dat mai multă atențiune proiectului de rezoluție prezentat de dânsul, pentru că aceasta nu e chestie particulară, ci e un factor important al formării situației economice și are darul să răstoarne părerea falsă, că interesele legale ar defini situația

financiară a unei țări. Scopul proiectului său de rezoluție a fost să dovedească, întrucât poate banca să corespundă cerințelor ungurești.

Cere să se primească proiectul său de rezoluție, care nu vatămă nici principiile partidului muncii. (Aprobări în stânga.)

Kovács Gyula (din partidul economilor) a prezentat următorul proiect de rezoluție: „Se îndrumă guvernul, ca cu prilejul eventualei prelungiri a privilegiului băncii să se îngrijască despre deplina satisfacere a creditului economiei rurale“.

Scopul proiectului său de rezoluție este facerea mai intensivă a economiei rurale.

Batthyány Tivadar (justhist). Declară că partidul justhist nu voește să obstreze. Oratorii de până acum ai partidului justhist au voit numai să lumineze națiunea (ungurească) despre însemnătatea băncii autonome.

CORESPONDENȚE DIN ȚARĂ

Știri din Brașov

— Dela corespondentul nostru special. —

— Moartea unei matroane — Sinod electoral la biserica Sf.-lui Nicolae — Conferințe publice — D-na *Veturia Triteanu* la noi —

30 Ianuarie v. 1911.

Azi 2 săptămâni am petrecut la mormânt o venerabilă matronă octogenară: d-na văd *Cornelia Ciurcu*, mama d-lui librar Ioan și a fratelui său (răposat și el) Nicolae Ciurcu. Cu ea a mai dispărut o figură din Brașovul de odinioară al negustorilor patricieni. Reposata a fost o nepoată a vestitului *Zaharie Carcalecchi*, primul „*Verlegher*“ (editor) de cărți românești în Buda, a celui ce a scos prima revistă românească tipărită la noi: „*Biblioteca românească*“ la anul 1829, același an, în care apar primele reviste românești și în Moldova („*Albina românească*“ a lui Gh. Asaki) și în Muntenia („*Curierul românesc*“ a lui I. Eliade Rădulescu).

Spiritul de negoț și dragostea pentru cartea românească, cari făcuseră din bătrânul Z. Carcalecchi primul librar-editor român la noi, — s'a păstrat se vede în familia aceasta din neam în neam. Reposatul Nicolae I. Ciurcu, strănepotul „*Verlegher*“-ului dela Buda, înființând acum 30 de ani *Librăria Ciurcu* aci în Brașov, a făcut afaceri frumoase și a săvârșit pentru răspândirea literaturii române în toate părțile societății o muncă istovitoare, dar plină de succes...
Odihnească în pace!

— Ești cam răutăcioasă, domnișoară, răspunse *Carineli*. Dacă ar fi să ne întâlnim ori de câte-ori îmi alegă gândul către dumneata, atunci ar trebui să fim veșnic împreună...

Și cum o privia în ochii umezi încă de la crămile căzute, îi zise:

— Azi, pentru ce ai plâns? Nu ți-am spus-o de câte-ori, că lacrimile vestejesc obrazul fraged, și adorm în ochii frumoși luciri de o tristețe neînchipuită?

— Dacă nu pot altfel, răspunse *Lizi*, înduioșată!... S'a dus de mult vremea când credeam că viața e o poezie frumoasă, și suferința o poveste!

Și după o clipă de tăcere schimbă vorba:

— Tot peste trei zile pleci? Nu te-ai hotărât să mai rămâi? Ah! mult aș vrea să știu dacă-ți pare rău de aceste locuri frumoase?

— Nu-i nicăiri o țară mai frumoasă ca Italia, domnișoară! E o bucată desprinsă din raiul ceresc, și căzută într-o mare de albastru. O grădină dumnezeiască, sădită sub cel mai albastru cer pe care și-l poate cineva închipui. Totuși, îmi pare rău că plec. Mă leagă atâtea amintiri de aceste țărături! Uite, nu voi găsi în țara mea floare mai frumoasă ca d-ta, cu ochi mai albaștri și păr mai bălai! Plec, dar duc în sufletul meu, ști, furtuna din ziua când ne-am cunoscut!...

Tăcură apoi multă vreme!... Și ce dulce e tăcerea în urma unei mărturisiri de dragoste!...

mințea în apropierea căminului părintesc din Calabria.

I-se păru că vede nesfârșitele lanuri de grâu verde, cum ondula ca o mare de valuri în adierea vântului. Maci roșii, romanițe fudule, și scânteuțe albastre îl priveau de departe, zâmbindu-i cu drag. Și glasul mamei, i-se păru deodată că-l chiamă aci, în apropiere, să-l mângâie, să-i dea sfaturi ca în vremea de demult, pe când cuvintele bătrânului colonel, care i-s'au stins pe buze cu ultimul oftat, atunci când n'a mai fost, i-se par și azi incremenite ca într'un stei de piatră dinaintea ochilor:

„Să lupți toată viața, Luigi, pentru ridicarea poporului, și să-ți alegi de tovarășe a vieții o femeie care să te priceapă. Aceasta e cărarea pe care te sfătuiesc să mergi!“

Și ca un apostol al mântuirii, care și-a îndeplinit menirea pe pământ, a închis ochii, și s'a dus!...

Ii mai rămăsese o ultimă dorință de îndeplinit: Căsătoria...

Întâmplarea făcu să găsească într-o zi furtunoasă, rătăcind pe malul mării, o tânără fată, negrăit de frumoasă, și care i-se păru apropiată de sufletul său, de felul lui de a pricepe lumea, viața.

Aceasta fu *Lizi*.

Carineli, cunoscă în urmă pe bătrânul *Davi* și pe *Lelia*, căutând să pătrundă toate tainele sufletului copilei lor. În scurtă vreme se împrietiniră în așa fel cu această familie, că nu trecea zi să nu se vadă, să nu fie împreună...

De câte-ori n'au pornit singuri pe sub aleile de portocali, și de câte-ori n'au stat alături pe un colț de bancă, ori pe-o lespede de piatră, întâlnindu-și privirile în același punct în largul mării!

De câte-ori nu s'au scuturat florile albe în părul ei bălai, și de câte-ori nu s'au îmbrățișat în taina inimelor înviorate!...

O! iubirea ce se mistue în ascuns, are atâtea cuvinte dragi, atâtea făgăduieli de fericire, că nu e în stare o minte omenească să le poată înșirui pe toate...

Era către începutul lui April. *Carineli* mai avea de stat câteva zile la *Nizza*, și trebuia să plece spre Italia.

Într-o dimineață senină, porni către parcul orașului ca să respire aerul rece îmbalsămat. Pe nisipul aleilor, tremura umbra frunzișoarelor de portocali și castani sălbatici, pe când din depărtări venia șuierul prelung al unui tren, ori vae-rul ascuțit al sirenei unui vapor...

La cotitura unei cărări ascunsă de un tufiș de liliac, văzu pe *Lizi* stând răzimată de spe-teaza unei bănci.

Cum îl zări, se ridică ușor făcând câțiva pași spre a-l întâmpina; apoi întinzând brațele, ca și cum și-ar fi vorbit singură, zise:

— Ah! ce bine-mi pare că veniși domnule *Carineli*. Credeam că voi muri de urit și plictiseală. Uite, de câtăva vreme mă ucide singurătatea!... Se vede însă că te-ai gândit la mine, când ai plecat de-acasă, altfel nu-mi pot închipui această întâlnire neașteptată.

Ne apropiem tot mai mult de ziua însemnată (17 Febr. v.) a alegerii de protopop al Braşovului Ieri, (Duminecă) s'a ţinut *sinodul parohial al Bisericii Sf-lui Nicolae din Scheiu*, parohia protopresbiterală a viitorului protopop, — pentru ca să-şi dea votul colectiv pentru acela dintre candidaţi, pe care ar dori de paroh şi protopop.

Sinodul s'a ţinut sub prezidiul parohului al doilea, părintele Ioan Prişcu, în faţa unei mari afleuţe de credincioşi (erau peste 300 de persoane) Părintele Prişcu a deschis sinodul cu un frumos discurs, aducând prinsoasă recunoştinţă faţă cu memoria tuturor vrednicilor protopopi după vremuri ai Braşovului: V. Voina, I. Petric, I. Barac, I. Popescu şi ceilalţi, dorind ca D-zeu să lumineze sinodul, ca prin votul său bine socotit, să le găsească acelora un vrednic urmaş. Un discurs demn, frumos şi la loc.

Sinodul a luat apoi act de declaraţia de retragere dela concurs a d-lui catihet dr. Sterie Stinghe, rămânând astfel numai 3 candidaţi la protopopie: *protopopii I. Hamza (Zărneşti) Vas. Domşa (Orăştie), şi dr. Vas. Saftu paroh (Braşov)*. La citirea listei candidaţilor, sinodul a făcut ovaţiuni furtunoase la numele părintelui dr. V. Saftu, aşa încât dela început nu a mai putut fi îndoielă de rezultatul votului colectiv. Votarea s'a făcut în deplină ordine şi nominal. S'au dat cu totul: **309 voturi**, — toate pentru **Dr. Vasile Saftu**. Deşi nu voesc să preocup într-un nimic pe factorii competenţi, chemaţi a ne da protopopul dorit, datorită de raportor fidel îmi impune s'o spun, că acest vot al Bisericii Sf Nicolae, prin care l'a onorat pe cel mai calificat dintre cei 3 candidaţi şi — să adaug îndată — pe cel mai mult hulit şi calomniat pe nedrept — a umplut cu adevărată bucurie şi mângăiere pe toţi Românii de bine din Braşov.

Şi tocmai fiindcă aşa este — să nu fie cu supărare — nu pot să suprim un sincer regret. De ce nu a putut trece acest sinod solemn şi frumos fără de nota aceea stridentă şi urită, care se cuprinde în cuvintele de „*trocari*” şi „*găgani*”. Intreb eu: oare meritul cel mai mare al părintelui Saftu este că e „*trocari*”? Eu cred, că nu. Dacu nu, atunci a fost păcat, mare păcat, că unul dintre însufleţii oratori ai sinodului, ridicându-şi glasul întru lauda meritată a părintelui Saftu, nu a aflat cu cale să scoată la iveală nici un alt merit al dr-ului V. Saftu, decât numai pe acesta. Aşa s'a întâmplat apoi, că nu a fost să treacă nici acest sinod frumos fără să auzim sbieratul răguşit devenit faimos: „*jos cu găgani!*”

Şi e păcat de acest sinod!

Seria conferinţelor publice, aranjate an de an de despărţământul local al Asociaţiunii pentru literatura şi cultura poporului român, s'a început

Un stol de vrăbii ciripea într'un desiş, pe când în depărtate zări albastre plutea o grămadă de nouri albi, destrămaţi.

Când Luigi îşi îndreaptă privirile către ea, o găsi cu ochii plini de lacrimi, ce ca nişte mărgelile de cristal îi lunecau pe obrazii bujoraţi.

Şi Luigi, văzu în picăturile de rouă căzute din ochii dragi, răspunsul aşteptat; căci de multeori lacrimile, ne spun mai multe taine decât o poveste întreagă.

Atunci, îi zise sărutându-i mâna albă, ca-tifelată:

— Lizi, te iubesc negrăit de mult! Eşti durerea mea, fericirea mea! Te voi face fericită, dacă părinţii tăi se învoesc...

...Şi porniră amândoi către oraş...

Trecuseră mai bine de două săptămâni, şi Lizi nu mai primise nici-o veste dela Carineli. Se logodiseră chiar în ajunul plecării lui către Neapole. După câte-va zile a părăsit şi Davi Franţa, luând drumul către România, unde mija primăvara în mugurul gata să crepe. Se întorcea în ţară cu gândul să-şi vadă toate bunurile, şi în urmă să plece la Italia. Acolo vor fi copiii lui, fericirea lui!...

Toţi trei făceau planuri de o viaţă liniştită aşteptând să treacă luna Mai, pentru a părăsi România.

Era într'un amurg de primăvară. Câteşi trei steteau în pridvorul casei din Rădoeşti şi priveau la soarele ce căuta să se pitească în dosul unui deal împădurit.

ieri cu conferinţa interesantă a d-lui profesor gimn. *Ioan Petroviu*: *Despre Napoleon Bonaparte*. Conferinţa foarte frumoasă şi foarte interesantă s'a ţinut în sala festivă a gimnaziului nostru şi a fost ilustrată cu o serie bogată de proiecţiuni colorate foarte sugestive. Public puţin numeros Vr'o 200 de persoane afară de tinerimea şcolară. La tot cazul prea puţin pentru Braşov Sperăm, că regretul celor absenţi de a nu fi asistat la aceste momente înălţătoare, îi va face să vină cu toţii de aci înainte.

Proxima conferinţă va fi Duminecă. Va vorbi d. prof. P. Percea despre: *Isus Hristos în artă*.

Cu mare bucurie aşteaptă publicul nostru dornic de o frumoasă seară românească, ziua de Sâmbătă. Reuniunea noastră pentru sprijinirea văduvelor sărace, va aranja atunci o *seară muzicală urmată de dans*. Serata muzicală o va ilustra d-na *Veturia Triteanu*, care va cânta mai multe piese. Un interes viu se manifestă pentru debutul d-nei Triteanu, încă puţin cunoscută publicului nostru local, şi biletele pentru Sâmbătă seara se prenotează în ruptul capului.

Cor.

Din Cluj

— Pregătiri pentru concertul din 5 Martie — **Fondul Vasile de Stroescu — Darul d-lui T. Mihali — O faptă nobilă a „Economului”** —

Insufleţirea şi interesul, ce se lăseşte cu o putere tot mai mare despre Concertul, ce-l aranjează tinerimea universitară la 5 Martie st n. ne prevestesc o mare şi înălţătoare serbare artistică în vechea capitală a Ardealului.

La semnul dat de marele binefăcător V. de Stroescu toată lumea românească aşteaptă cu nerăbdare concertul dela 5 Martie a. c. Va fi momentul cel mai binevenit, ca publicul ales din afară, al cărui obol l'am cerut şi înainte de aceasta, cu noua ocaziune să şi manifeste dărnicia, despre care a dat dovezi, de câte-ori au pretins interesele înalte ale neamului: *creşterea generaţiei următoare în simţire şi cugetare românească, iu dragostea de muncă conştiincioasă în idealismul, în care trebuie să fie crescută tinerimea unui popor, care în viitor vrea să-şi facă o istorie mai demnă, decât cea din trecut*.

Noi, despre cari cu dreptul crede lumea că, suntem „Copiii nimănuia” aruncaţi şi cufundaţi în o cultură străină şi duşmană sufletului nostru, lipsiţi de idealismul curat şi nădejea, care ţi-o inspiră cartea românească, am văzut în darul binefăcătorului Stroescu... solul unor vremi de mântuire.

Raze de lumină jucău peste lacul din apropiere, restrângându-se în mănunchiuri viorii. Pacea înserării cobora de sus, înfrigurând par'că suprafaţa lucie a lacului...

De odată se auzi o trâmbiţă trezind depărtările! Ecoul fu purtat din vâlcea în vâlcea, până ce se stinse după cotitura dealului. Era factorul poştal...

Lizi, cobora în grabă scările, ca să ajungă mai repede la poartă. De sus, din pridvor i se auzi glasul: O telegramă din Italia, dela Luigi... Şi cum ochii bătrânului Davi o urmăreau din cerdac, o văzu desfăcând hârtia, citind-o, şi după o clipă auzi un ţipăt, apoi zări un corp căzând, şi alta nimic...

O pânăz neagră i-se puse peste ochi, şi nu-şi putea da sama de e vis ori adevăr! Par'că o mână ucigaşe îl ţintuise pe scaun că nu se putea mişca. Târziu, i-se aduse telegrama, pe care ceti cuvintele:

„Carineli a fost asasinat la o întrunire publică. Azi e înmormântarea. Rugaţi-vă pentru el!...”

Caton.

O jale fără margini îi cuprinse pe toţi. Lelia plângea zi şi noapte la căpătâiul copilei lor, care nu mai era chip să scape cu vieată; pe când bătrânul Davi se tânguia într'una: Doamne, Doamne, am fost un suflet fără noroc!...

După două săptămâni de suferinţă, Lizi se stinse ca un vis, ca o floare, tăiată de o mână nemiloasă!...

Din cele 10 mii cor. vrem să ne reinfiinţăm casina, să punem baza la o bibliotecă pe seama tinerimii, ca astfel în mijlocul atâtor instituţii culturale străine să ne avem şi noi o vatră culturală. Pentru augmentarea acestui fond se aranjează concertul din 5 Martie sub patronajul celor mai iluſtri şi mai distinşi bărbaţi ai neamului nostru şi anume:

Vasile de Stroescu, Iosif Şterca Şuluſtiu, dr. Iosif Gall, Georghe Pop de Băseşti, Partenie Cosma, dr. Niculae Oncu, dr. Ioan Mihai, dr. Teodor Mihali, Anton Mocsonyi de Foen, dr. Vasile Lucaci, dr. Şt. C. Pop, dr. Alexandru Vaida-Voivod, Vasile Goldiş, dr. Aurel Vlad şi dr. Iuliu Maniu.

Concertul va fi dat cu concursul Doamnei Triteanu, al artei Virginia Gáll măr. Başiota, al d-şoarei Lucia Murăşan fiica artistului Iacob Murăşan şi al dlui Ştefan Mărcuş elev a conserv. din Viena, care deja în turneul de astăvară şi-a câştigat reputaţia de un viitor artist. Puterea artei şi vraja cântecului şi a doinei noastre va aduna pe toţi iubitorii artei româneşti din toate părţile românismului. În comitetul extern figurează 60 de doctori, reprezentanţi din toate părţile ardelenice şi ungurene.

Când scriu aceste şire aflu din isvor sigur, că d. Teodor Mihali, preşedintele partidului naţionaliştilor, a trimis 1000 cor. pentru augmentarea fondului Stroescu iar pentru concert suma de 100 cor. În numele tinerimii ajutate îi aducem cele mai adânci mulţumiri dorind, ca jertfa d-sale să fie urmată de toţi, cari sunt pătrunşi de dragostea de neam. Mulţi frunţaşi din părţile arădane şi-au anunţat venirea, şi nădăduim, că toate ţinuturile româneşti îşi vor trimite frunţaşii, ca să aziste la frumoasa şi hotărâta manifestaţie a avântului nostru cultural şi pentru înfrăţire să realizeze opera de mântuire iniţiată de apostolul culturii noastre V. Stroescu.

— Institutul „Economului” în anul acesta îşi serbează jubileul de 25 ani dela înfiinţare. În loc de zgomot mult şi vorbărie multă — aduce o jertfă curată şi fără prihană cu aceea, că cu anul 1911 dă prânz gratis la 5 tineri universitari, cu 9 mai mulţi decât în semestrul I.

Cor.

Din Blaj

— „Trei Sfinţi” — Serbări şcolare — Balul — Costumul naţional — Jocurile naţionale — Cultura creştină — „Românul” şi tinerii —

În fiecare an la Blaj, se serbează cu o deosebită cereinonie ziua de „Trei Sfinţi” — cari sunt patronii gimnazului.

Bătrânul Davi şi cu Lelia, ne mai putându-şi găsi mângăierea au părăsit România, ducând cu ei sub cerul albastru al Italiei, corpul îmbalsamat al copilei lor, pe care au înmormântat-o alături de Carineli, în cimitirul din Neapole. Nu le-a fost dat să guste fericirea pe pământ!...

Pe lespede de piatră, ce le acopere mormântul stau şi astăzi săpate cuvintele:

„Iubirea noastră a fost un vis, visul o durere, durerea un suspin!...”

Cugetări

Inimile omeneşti sunt ca stelele: ele ard noaptea, şi ard şi ziua — dar nu se văd din cauza luptelor zilnice după trebuinţi cari le astupă.

Iluziile sunt florile ce cresc pe câmpul dorului.

(Traian Demetrescu).

Iubirea este egoismul dintre două persoane.

— Ai văzut fericirea?

— Da, fericirea altora.

(Valtour).

Așa și în anul acesta, ca în toți anii în onoarea lor s'a serbat o festivitate muzicală-literară, fiind de față — ca în tot-deauna — I. P. SS. Mitropolitul Mihályi — însoțit de întreaga corporațiune gimnazială și publicul românesc. Programul frumos și variat s'a început îndată după celebrarea sf. liturgii, când între urale frenetice intră în lăuntrul sălii de gimnastică I. P. SS. Mitropolitul.

Dintre punctele programului rămărcăm discursul d-lui președinte al soc. gimn. Arton Pescariu, ștud. cl. VIII. despre „Paul Aron de Bistra”.

Dintre declamări remarcăm pe a d-lui I. Pop, stud. cl. VIII., care într'un ton dulce și clar declamă „Ispitirea pe Munte” de D. Nanu. De asemenea d. Aron C. Demian VIII. declamă din l. greacă redând natural și frumos toate accentele și frumsețea poeziei grecești. La înălțime au fost și celelalte declamări din l. latină, l. germană, etc.

Din producțiunea muzicală a plăcut mult „Puturiu al III-lea în D-moll de I. Mureșan, iubitul nostru măestru. Intreaga producție a plăcut mult, mai ales Solo cântat de conducătorul orchestrei E. Cheșian, care se vede, că pricepe și știe pătrunde tainele muzicii.

„Ziegnerliebe” de F. Lehar — întreaga operetă a fost admirabil redată.

Corul condus de R. Rimbaș a reușit de asemenea cu „Imnul”, o melodie religioasă.

Seara a fost un bal animat, la care a luat parte foarte mulți — din toate părțile. A fost un bal nu ca de toate zilele.

Costumul și de data asta și-a avut repre-

zentanți — dar nu după cum se aștepta. Au fost vre-o 6 (șease) costume. De ce?

Dintre costume am remarcat pe al d-nei Dr. I. Rațiu cu mult gust și frumsețe.

Dintre d-șoare pe al Liviei Radu, care în costumul elegant și frumos căreia i-a dat un farmec și drăgălășie dulce.

*
Noua revistă „Cultura Creștină” apare chiar la timp, când sufletele noastre așa de goale și lipsite de o oarecare bază creștină, când toate temeliile sufletului nostru oscilează în toate părțile. Lipsa acesteia s'a simțit de mult. Lucru evident. *Căci dacă vrem să devenim un popor trainic și cu o oarecare treaptă naturală*, pentru toate vremurile e de lipsă să avem o cultură, și încă o cultură bazată pe — creștinism. Noua revistă e bine redactată de oameni cu vederi luminoase și chemați. Se ocupă cu trebuințele sufletești — într'altel — pe cari unii ca Slavici, Mangra și alți foști Români sunt tare săraci cu „spiritul” și nu le au.

*
Poate, că nici o foare nu s'a citit vre-odată cu atâta entuziasm cum se citește noul ziar al partidului național român. Și asta se observă la tinerii noștri din Blaj — mai ales. — Și nu exagerez aceasta, când o afirm, căci așa trebuie se fie. Trebuie să ne alipim la glasul partidului, care e al neamului.

Eu atât mai adaug pentru toți Români: „Citiți și învățați a avea solidaritate și disciplină în șirele noastre de luptători neînfricați ai unui neam nefericit”.

Cor.

Vă treziți în zori și munciți până târziu seara, la coasă, la ogor, la fântână și la ogradă — voi creșteți cu viteii și cu vitele, vă sărutați pe furis și faceți nazuri cu flăcăii, când nu vă vede preoteasa.

Căci dragile mele, voi sunteți țărance prostuțe și frumoase, căci dragile mele, voi n'ar trebui să stați de laf cu flăcăii din sat...

Fete frumoase, cum sunteți voi, ați putea dormi în pat de aur, ați putea avea cearșaf de mătăș și perne de catifea — ați putea bea din pahar de argint și ați fi fericite, dacă ați veni cu mine...

Căci dragile mele, eu vă duc în țara cu șapte fântâni, unde craii sunt colăcari la nuntă și unde păreții sunt de aramă și soarele e roșu de bucurie și apele curate de primăvară...

Cam astfel poate vorbi madam Kohen — și de mult vorbește madam Kohen astfel, căci țărancele noastre se duc, se tot duc. Se duc după nălucă, pe cum se duc din țeara asta cu șapte plânsuri, oamenii mereu peste Ocean. — Fetele noastre frumoase dela sat se duc mereu, se duc după madam Kohen, după glasul ei de Xantipă și pier fetele noastre, se fac alte, tot alte. Le chiamă fumul de oraș, orașul, magnetul, care atrage atâtea vieți — căci lumina orașului se vede chiar și din turla cea mai hodorigită și madam Kohen nu voiajează înzadar.

Ea vine și adună în fiecare an sute de fete din satele noastre și le duce în Europa cea nesătulă. — „Din tine va fi prințesă și vei avea armăsari cari fac două poștii pe ceas”. Din tine fac bogătană, care vei avea în beciu căzi pline cu aur”. Mai știu eu ce vrea să facă Madam Kohen din fetișcanele, cărora le place vorba asta, le place, căci o aud cu sângele. Sângele românesc, cinstiți frați, e un sânge, căruia îi place să asculte glasul de sirenă a Madamei Kohen — căci Madam Kohen își cunoaște meșteșugul diabolic de-a trezi în sânuri de femee, pofta uriașă a vieții.

Spui, Madam Kohen își cunoaște meșteșugul diabolic — Madam Kohen vine în fiecare an — dar blestem în urma ei, căci cu Madam Kohen revin acele victime ale sângelui, care ajungând în streini — se trezesc în viața spălăcită. Și fetele, cari revin (bolnave, palide, stinse și pline de dureri și mătăș) — spun altfel ca Madam Kohen. — Ele spun, că în țara cu șapte fântâni nu sunt crai colăcari la nuntă — ci numai matrozi beți, mirosind a rachiu și a Ocean...

Și fetele astea, cari revin diu țara cu șapte fântâni, — ar sfâșia pe eleganta Madam Kohen dacă ar mai întâlni-o.

Madama asta, care citește pe Rostand și căreia de sigur îi place arta lui Gustave Moreau — spui dama asta, care e o adevărată „lady”, elegantă, fină și păcătoasă, căci toate femeile mari sânt din școala neagră a păcatului — spui dama asta, care se juca cu sănătatea fetelor noastre, ca o *dame en noir* când se toacă cu figurile de șah — Madam Kohen rău a pățit-o astăvară în un sat din apropierea Săliștei. — Pe-acolo româncuțele sânt mai liberale și mai șirete, ele cunosc deja ochii frumoși ai doamnei Kohen — și le cunosc zimbirea!... Acolo fetele nu cred în țara cu șapte fântânt — și nu visează de colocări regești...

Madam Kohen astăvară a pățit-o rău în satul din apropierea Săliștei... Țărancele au bătut-o strașnic, i-au sfâșiat de pe cap pălăria Chantclair și haina cusută de Paquin — și Madam Kohen a înțeles poate că nu toate țărancele noastre cred în țara cu șapte fântâni...

*
Din iarnă ne ducem în primăvară. — Putețile ascuse cer glasul vieții — se tămăduesc sufletele și viețile... În luna lui Faur începe să mijască natura. — Troenele de zăpadă nu par atât de albe și vântul rece ce urlă a crivăț și uragan, deșteaptă în noi un zimbet ironic...

Și când lucrează puterile ascuse în natură, Madam Kohen își pachetează uneltele de vrăjitoare în geamantan și se pregătește de drum...

Madam Kohen își cunoaște meșteșugul diabolic — ea știe că primăvara trezește în sânge doruri ascuse — și primăvara sânt atât de credule fetele de țaran...

„Țară cu șapte fântâni, oglinzi mari și saraiuri mărețe!...”

Madam Kohen va veni și în ăst an...

Litere — Arte — Științe

SOARE ȘI LUNĂ

De V. Demetrius.

*Părintele vieții încins-a asfințitul
Cu rumen brâu, ce poate e-un semn, e o poiuncă:
„Pe astăzi toată truda primitu-și-a sfârșitul,
Sunt hărăzite tihnei uneltele de muncă”.*

*Puterile secate în albăstrimea serii
Se-adapă ca și boii în limpedea fântână,
Sorbind văzduhul umed de suflul primăverei, —
Când luna dintre frasini se 'nalță 'n cer, stăpână!*

*Nu aurul putea-va râvni la strălucirea
Dumnezeiască-a lumii, în nopțile de vară!
Ea 'mprăștie pe raze în lume amăgirea;
La visuri vagi dăm sborul prin aburoasa-i pară.*

*Orânduită este visarea să urmeze
Obidei; iar lumina puternicului soare
— Ce ține și puterea și mintea noastră treze, —
Să se 'mblânzească dulce în taină zâmbitoare.*

*Deci cum să nu se creadă înălțător la stele,
In alba poezie ce leagănă văzduhul,
Sărmanul prins de muncă în lanțuri tari și grele,
Măcar în ziua în care va fi ca să-și dea duhul?*

Madam Kohen

de Emil Isac

Madam Kohen e o damă, care voiajează în clasa I. a Expressului, care mănâncă sandwich și bea șampanie Mumm — jachiolul ei e de Bruxela și diamantele ei sunt din Transvaal.

Meșteșugul madamei Kohen e, că se așează câteva zile într'un oraș, ori într'un sătuleț — acolo, unde sunt sânuri rotunde și trupuri albe de față și în madam Kohen vorbește atâtea miere

și atâtea ispită, când sosește în satele noastre și adunând în juru-i fetele frumoase, madam Kohen începe astfel:

*
Voi fete frumoase, voi n'ați privit nici când în oglinzi mari — căci nu v'ați spălat nici când decât în apă de râu — voi dărăciți lână, spălați fușteii de scamă și măturați șoproanele, voi mulgeți vaca și cântați când dă lapte mult vaca, iar când nu dă lapte mult vaca, mama vă bate cu mătura și cu furca.

Fapte și lucruri din România

Conferința d-lui Raymond Recouly

— „Literatura exotică dela Chateaubriand la Loti“ —

D. Raymond Recouly, redactor la „Figaro“, și-a dezvoltat în sala Liedertafel conferința sa „Literatura exotică dela Chateaubriand la Loti“ în fața unui public retrâns dar select, în fața unei elite sociale și intelectuale. Conferențiarul a spus lucruri cunoscute chiar în manualele de literatură franceză, pe care nu le-a reliefat măcar prin vre-o observație originală sau prin strălucirea forme.

Literatura exotică, începe în Franța cu Chateaubriand. S'ar putea spune, că Bernardin de Saint-Pierre, cu micul lui capo d'operă „Paul și Virginia“ este un predecesor al lui Chateaubriand sub acest raport.

La Bernardin de Saint-Pierre, predomina calitățile de grație și de sentiment nu descripțiile naturii, nu nota exotică.

Procedul artistic al lui Chateaubriand este asemuitor cu al lui Racine: pentru a crea poezia, trebuie să scoatem personajele din mediul vulgar și prozaic. Racine își ia eroi din lumea romană, și pune între ei și vulgaritatea prezentului depărtarea în timp.

Chateaubriand își scoate de asemenea eroii din vulgaritatea mediului, punând între el și contemporani depărtarea spațiului.

Eroi lui Chateaubriand trăesc în mijlocul naturii originale și grandioase a Americii, și în descrierea acestei naturi Chateaubriand își încarcă paleta cu culorile cele mai strălucite, cu nuanțele cele mai delicate.

După ce atinge în treacăt legătura dintre exotism și romanticism, conferențiarul vorbește de exotismul lui Theophile Gautier, Merimée, Dumas-Tatăl, José Maria de Heredia, Ch. Fromantin și Pierre Loti.

Conferențiarul găsește cuvinte frumoase și juste pentru a evidenția talentul pictorial în stil al lui Theophile Gautier și elementul exotic în opera lui, arată apoi în ce se deosebește talentul pictorial al lui Theophile Gautier de acela al lui Prosper Merimée și pune în față portretul plin de avânt, executat cu un gest larg și romantic, cu care cel dintâiu reda fizionomia pitorească a frumoasei și perversei Carmen.

Carmen est maigre, un trait de bistre.

Cerne ses yeux de gitana. Și portretul sobru, concis ce-l face Merimée din aceiași Carmen.

Despre Prierre Loti spune, că este un mare poet, deși are aproape numai trei teme, care revin în mai toate operele lui; marea, omorul și moartea.

Conferențiarul face în urmă deosebirea între exotismul pictorial, descripția peisagiilor și exotismul poetic liric, adecă stările de suflet ce le suscită în om anumite colțuri din natură.

Grație mijloacelor de transport, care leagă lumea de un capăt la altul, nu mai rămâne aproape nimic din natură necunoscut, capabil să constituie un element exotic, deci exotismul pictorial este condamnat să dispară.

Rămâne însă exotismul poetic, stările de suflet ce le deșteaptă în noi natura, și acest exotism va continua să înflorească în literatură. (D. K.)

Tragică sinucidere din Iași

Dumitru Mârza funcționar la magazia gărei s'a sinucis cu glonț de revolver în tâmpla stângă.

Moartea i-a fost fulgerătoare.

Autoritățile fiind înștiințate au început primele cercetări pentru stabilirea cauzei sinuciderei.

Familia sinucisului n'a putut da alte lămuriri decât că la orele 12 Mârza s'a întors ca de obicei dela birou.

În momentul când s'a sculat dela masă a venit un om care l-a invitat ca la orele 2 să vie la birou. Puțin în urmă membrii familiei au auzit detunătura.

Alergând în camera în care se afla Mârza, au găsit pe acesta căzut jos.

Lângă sinucis s'a găsit o scrisoare adresată familiei și o scrisoare adresată fiului său în vârstă de 13 ani.

Prin acea scrisoare Mârza roagă pe copil să aibă milă de ceilalți 4 băeți ai săi.

În calitate de funcționar la magazia gărei Mârza avea zilnic asupra lui 7—800 lei, bani proveniți din garanțiile comercianților.

Aceasta face să se credă că motivul sinuciderei ar fi oare care lipsuri bănești.

Nenorocirea din gara Filaret

— Un birjar călcat de tren —

O nenorocire, care avea poate urmări mortale, s'a petrecut în gara Filaret.

Birjarul Nicolae C. Ardeleanu, de 33 ani, cu locuința în strada Ziduri No. 15, ducându-se la un cârciumar de unde avea să încaseze niște parale, — pentru a scurta din drum — a trecut pe sub niște vagoane care staționau în gară.

În acest timp o mașină a surprins vagoanele și nenorocitul birjar a fost călcat de roțile unui vagon peste pânțele.

Venindu-se în ajutorul lui Ardeleanu, el a fost scos de sub roți și pe moarte, transportat cu o ambulanță a soc. de salvare la spitalul Brâncovenesc.

Circumscripția 22 anchetează.

Accidentul de automobil din calea Victoriei

Un automobil necunoscut trecând cu viteză pe calea Victoriei a dat peste un copil în vârstă de 5 ani, care a fost doborât și călcat de roțile dinainte a vehiculului.

Sergentul de stradă a căutat să aresteze pe conducătorul automobilului, însă acesta a dat viteză motorului și a reușit astfel să dispară.

Martin Mogoș, victima acestei nenorociri având două răni grave la cap și alte leziuni pe corp, a fost transportat la spitalul Colțea, unde i-s'au dat îngrijirile cuvenite.

Circumscripția continuă ancheta.

Agricultură —

— Industrie —

— Comerț —

Cronica agricolă

Păstrarea cartofilor în silozuri

Cartofii pot fi păstrați peste iarnă sau în pivnițe răcoroase și ușor de aierizat, sau în silozuri. Acest din urmă fel de păstrare, fiind cu mult mai economic, a fost adoptat de toți cultivatorii, cari îmbracă mari întinderi de pământ cu cartofi.

Locul, unde se fac silozurile de cartofi, trebuie să fie în apropierea locuinței pentru înlesnirea supravegherii, iar pământul să fie bine svântat, puțin mai ridicat de cât cel de prin prejur și să nu ție apă. Cartofii se așează chiar pe pământ, în formă de vârf de șiră. Un siloz tăiat transversal, ne înfățișează un triunghi. Lățimea silozului e de un metru și jumătate: înălțimea lui, de un metru. Lungimea lui atârână de cantitatea de cartofi ce avem de păstrat și de locul de care dispunem.

Odată silozul sfârșit, trebuie acoperit mai întâi cu paie, apoi cu pământ. Pentru ca umezeala și căldura ce ies din cartofi să poată fi dată afară, unii cultivatori așează pe coama silozului un drug (lemn rotund) și apoi acoperă tot silozul cu un strat de paie de o palmă grosime.

Peste stratul de paie se pune un strat de pământ de-aproape o palmă grosime. Pe măsură ce înaintăm cu acoperitul silozului cu paie și cu pământ, drugul se trage spre partea neacoperită, așa, în cât în locul lui rămâne un canal, prin care circulă cu ușurință aerul. Mai târziu, când se apropie frigul, stratul de pământ se îngroașe până la 30 cm. Peste el se pune un alt strat de paie, vreji sau coceni și apoi peste acesta un alt strat de pământ, cam de o palmă bună în grosime.

Atunci se acoperă și capetele tubului de pe coama silozului. Dacă însă cartofii au fost cam umezi când s'au pus în silozuri, atunci capetele aceluși canal se astupă cu câte un șomoioig de pae și când vremea e mai dulce, se destupă pentru a răsufla silozul.

Nu toți cultivatorii de cartofi acoperă silozurile în felul arătat până aci. După ce au făcut silozul, unii îl acoperă cu un strat de pae de 2—3 palme grosime și peste paie se așează un strat de pământ de 50—60 cm. grosime. Pe coamă însă nu se pune de cât un strat de 4—5 cm. de pământ peste o funie de paie întinsă în lungul coamei și prinsă din loc în loc cu cârlige de lemn. Din când în când silozul se răsuflă, ridicându-se când e vremea mai moale, funia de paie de pe coama lui.

Se înțelege că până seara silozul trebuie făcut la loc.

Pentru a asigura o ventilație cât mai bună a silozului, acesta nu se face ascuțit la coamă, ci se lasă lat cam de o palmă și jumătate. Se face apoi din trei lemne subțiri (cam de 4 cm. în diametru) prinse cu cuie pe trei stinghii unite în triunghi, un fel de canal de secțiune triunghiulară care se așează pe coamă. Peste acest canal se pune apoi stratul de paie și cel de pământ.

Capetele acestui canal se astupă cu șomoioage de paie și se acoperă cu pământ când e ger. Când vremea s'a încălzit, atunci canalul se destupă la capete și în acest chip se regulează temperatura internă a silozului.

Pământul cu care se acoperă silozul se scoate dintr'un șanț care face împrejurul silozului în scopul ca apele de ploaie să se strângă în el.

Acest șanț se face la depărtarea de 1 m dela marginea silozului și nu mai aproape: alfel e primejdie ca gerul să pătrundă prin pereții interni ai șanțului până la cartofii din siloz.

Unii recomandă ca și la fundul silozului să se așeze un canal făcut din două scânduri așezate înclinat una pe alta cu un acoperiș. Acest canal ar veni de-a lungul silozului, chiar prin mijlocul lui. Scândurile ar veni deci cu coama în sus și cu deschiderea dintre ele în jos. Capetele acestui canal se astupă și se deschid în aceleași condițiuni ca și ale celui de pe coama silozului. C. S. A.

Politica în Ungaria

Cazul dela Orăștie.

În săptămâna trecută imperialistul „Budapesti Hirlap“ ocupându-se la loc de frunte cu cazul dela Orăștie, provoacă guvernul ca să iasă învingător din lupta dintre gimnaziul reformat și biserica ortodoxă română. Adecă cum? Guvernul să silească pe preoții români să propună religia în limba ungurească, de-oarece, afirmă numitul ziar, tocmai în acele două ore din săptămână se distruge în sufletul copiilor de „Valahi“ tot ce au supt în ei în celelalte 28 de ore în ungurește și, pentru că *aci se cresc îndârjiți dușmani, plini de ură ai ideii de Stat maghiar.*

Auziți perfidie și obrăznicie?

Iată răspunsul energic pe care-l dă „Telegraful Român” din Sibiu descrierea-ților dela „B. H.”.

„In cele două ore de religie pe săptămână, în cari elevii nu învață altceva decât: să se roage lui Dumnezeu, să fie creștini buni și cetățeni fideli, nu se cresc, nici la institutele maghiare de învățământ, cum nu se cresc nici la cele românești, *dușmani îndârjiți și plini de ură* ai Statului ungar; dar aceștia se cresc negreșit prin și-cane și proceduri ca acele ale directorului din Orăștie! O sută de catiheți români, cari propagă iubirea creștinească, nu sunt în stare să scoată din sufletul nevinovat al elevului român ura și dușmănia născută din câte o cerere absurdă a unui director șovinist maghiar, ca elevul să se roage și să se înțeleagă cu Dumnezeu părinților săi, nu în limba sa, ci în limba — ungurească! Pentru că oricât de slăbuț la minte să fie, în-telege el totuși, că aci e vorba de un atentat la libertatea sa religioasă, de un act de volnicie, față de limba și de legea sa...”

„In meritul cauzei avem apoi de spus următoarele. Punem întrebarea astfel: De ce nu ne putem noi învoi, odată cu capul, ca instrucția în religie să se deie elevilor de legea noastră, fie în orice institut public, în limba ungurească? Răspundem: Pentru că biserica noastră e biserică națională și limba ei liturgică e limba românească. Religia poate să fie pretutindeni în școlile publice numai în limba bisericești noastre. Făcând noi altfel, ori permițând să facă alții altfel, atacăm, ori lăsăm să fie atacate temelile bisericești noastre.

Să fim însă bine înțeleși. Prin aceea, că combatem propunerea religiei în limba ungurească, nu suntem și nu ne arătăm dușmani ai limbii ungurești. Biserica noastră, clerul și poporul, recunoaște îndreptățirea Statului de a regula afacerile publice în limba oficială maghiară. Nu poate însă recunoaște, deci combate cu toată tăria, dreptul Statului și al puterii de stat de a se ingera în afaceri cu totul interne bisericești, de caracter pur dogmatic, cum este propunerea religiei, și dreptul de a impune bisericești, care e o putere moralizatoare și educatoare, ca doctrinele sale să le propage în altă limbă, nu în limba ei liturgică. Catehizarea este doar o afacere curat internă bisericească, prin urmare bisericești e în drept a-și propaga învățăturile sale creștinești în limba proprie liturgică, pe care o înțeleg credincioșii ei.

Afirmarea apoi, că guvernul ar fi în drept să respingă pe catiheți, cari nu ar vrea să propună religia în limba ungurească, e nu numai lipsită de ori ce bază legală și morală, dar e și ridiculă și absurdă. Cvalificația catihetului nu o dă ministrul, ori organele sale, ci catihetului o primește deodată cu darul preoției, dela Arhiepiscopul său. Această cvalificație nu i-o poate lua nici o putere lumească, deci nici ministrul, care prin urmare nu are dreptul nici să supună pe catihet la un nou examen din partea bisericești sale. Ministrul poate dificulta pe un catihet numai din punct de vedere moral ori patriotic, nici odată însă din punctul de vedere al împlinirii datorinței sale față de biserică pe care o servește, și care în cazul dat e biserică națională română, cu limbă liturgică română.

Statificarea administrației și chestia naționalităților.

Sub titlul acesta o altă mentalitate ungurească, bolnavă și ea, scrie un articol în „Pesti Hirlap”, din care extragem următoarele:

Este exclus ca chestia statificării administrației să se desbată deosebit de chestia naționalităților și de reforma dreptului electoral ce se așteaptă. Negreșit, statificarea administrației e necesară în caz, dacă sufragul universal va fi făcut astfel, ca introducerea lui să favorizeze naționalităților în detrimentul ungarimei... Intărirea în parlament a naționalităților va face, ca în unele comitate să domineze curentul naționalist, și s'ar alege slujbași indivizi, cari înșiși sunt aderenți măturșiși sau ascunși ai tendințelor naționaliste antipatriotice și destructive.”

„Referitor la dreptul electoral, acesta pe lângă puțin simț diplomatic ar putea fi făcut mijlocul maghiarizării, deci a consolidării grăbite a Statului ungar național și a împiedecării aspirațiilor naționaliste...”

Soarta viitorului politice Statului ungar nu depinde dela intrarea în parlament a câtorva deputați socialiști, sau că în parlamentul veacului XXI majoritatea vor avea-o mercantiliștii sau agrarii. Aceasta în primul rând depinde dela aceea, că găsise-va oare bărbatul politic ungar, care cunoscând însemnătatea nexului strâns al problemelor reformei administrative, al sufragului universal și al chestiei naționalităților, să taie în două acest nod gordian astfel, că din tăietura aceasta ungurească să piară toți dinții veninoși ai agitațiilor naționaliste!”

Vom vedea!

Socialiștii contra reformelor militare

Partidul socialist internațional pune la cale o întinsă agitație contra reformelor militare. Săptămâna trecută s'a ținut la Triest un consiliu al socialiștilor maghiari, austriaci și italieni, în care s'a hotărât ca în aceste trei țări să se agite pe toată linia contra reformelor militare, cari se plănuiesc în Austria. Prima adunare s'a ținut deja în Budapesta în fața a mai multor mii de muncitori. Adunarea a fost onorată cu prezența unui corifeu al socialiștilor austriaci, dr. Ellenbogen, care ca membru al Delegațiunii, petrecând în Budapesta, a luat parte la aceasta adunare.

Adunarea a fost foarte agitată. Ea a fost prilejul, ca măhnirea, care a durmit mai multă vreme în sufletele muncitorilor, să-și dea de astădată avânt cu atât mai mare. Obiectul adunării a fost „Protest contra reformelor militare și votul universal”.

Intenția guvernelor din ambele părți ale Monarhiei au fost criticate cu asprime de oratorii adunării, dar totuși mai mult a mișcat adunarea votul universal, care s'a adus în legătură cu discuția asupra reformelor militare.

Căci în ultima analiză, oricât de aspri au fost oratorii față de ridicarea cheltuielilor militare, totuși au recunoscut necesitatea de înarmare a Monarhiei. Au condamnat însă cu toții modul în care își motivează ministrul de externe această necesitate.

Chiar și zierele cele mai credincioase ale guvernului maghiar au desaprobat timpul reformelor. Se știe că guvernul invoacă ca motive, starea noastră înapoiată față de celelalte State europene, necesitatea de a apăra comerțul nostru extern etc.

În deosebi motivul dintău este adevărat până la un loc, căci cum a observat foarte bine un orator al adunării, guvernele noastre ar trebui să imiteze și în alte privințe statele din apus și nu numai atunci, când e vorba de a se justifica pentru sarcinele, ce le aruncă asupra cetățenilor.

Mai mult s'a vorbit despre votul universal, care se vede, că mișcă mai mult inimile maselor. Foarte nimerit a vorbit referitor la aceasta delegatul Ellenbogen. După ce numește ironic pe politicienii maghiari *înțelepți*, compară viața de Stat cu organismul unui om: cu cât e mai bătrân și mai tocit un organism, cu atât este și mai debil. Cu timpul apoi moare. Asemenea stă lucrul și cu constituția Ungariei, s'a învechit. Trebuie să curgă sânge nou în vinele îmbătrânite. Azi nu se mai poate face politică cu dealde Tisza, Andrassy și Polonyi. Ei nu mai pricep glasul vremii. Tot patriotul maghiar trebuie să se străduiască, ca Ungaria să nu rămână la granița Orientului.

În decursul vorbirii celui alt orator, Desideriu Bokányi, s'au născut scene tumultuoase cari erau cât pe aici să provoace disolvarea adunării. Oratorul atacase cu mare vehemență guvernul, pentru-ce ofițerul de poliție l-a îndrumat la ordine, iar la urmă i-a detras cuvântul. Însă neavând acest drept, decât numai prezidentul adunării, poliștii în mijlocul spiritelor agitate

a trebuit să cedeze și să-i dea din nou cuvântul.

La urmă s'a cetit și primit cu unanimitate o rezoluție, în înțelesul vorbirilor rostite.

Cronica medicală

Lumina și culorile ca agenți terapeutici în medicină

De vre-o câțiva ani se întrebuințează în medicină lumina și culorile; și trebuie să convenim că în unele cazuri acești agenți ne dau rezultate foarte mulțumitoare.

Lumina și culorile au fost întrebuințate mai întâi spre a combate și spre a vindeca unele boale de piele și după rezultatele favorabile ce s'au obținut, s'a început a se întrebuința acești agenți și în celelalte ramuri ale medicinei.

Astfel lumina și în special lumina solară, a fost utilizată cu folos în tuberculoză și mai ales în tuberculozele ganglionare și tuberculozele osoase.

Lumina roșie s'a întrebuințat în tratamentul febrei eruptive și în special în contra variolei, spre a atenua supurația pustulelor și deci, spre a face ca cicatricele ce rezultă, să fie mai puțin adânce și mai puțin aparente.

Coloarea roșie se mai întrebuințează mai ales de școala germană spre a combate eczemele și plăgile putrede. Ea a dat unele rezultate surprinzătoare și în caz de arsuri.

Culoarea albastră a fost întrebuințată în tratamentul plăgilor de diferite naturi și în special în plăgile ulcerose ale gambei.

Richter a publicat cincizeci de cazuri de vindecare a ulcerelor piciorului prin întrebuințarea luminei albastre. Spre a obține acest rezultat el expunea părțile bolnave razelor unei lămpi incandescente cu glob și cu un reflector albastru.

Acest procedeu are două avantagii. Mai întâi el suprimă durerile și apoi produce și o vindecare repede. În ceea ce privește în fine cicatricea ce se formează, aceasta este solidă și nedureroasă, ceea ce constituie o valoare mare pentru plăgile ulcerose, ce de obicei au o vitalitate slabă și a căror cicatrice se distruge ușor.

De curând a început să se întrebuințeze influența culorii albastre și asupra bolnavilor atinși de boale mintale.

Această întrebuințare ne oferă partea cea mai interesantă prin aceea că ne arată cum culorile pot modifica temperamentele și caracterele.

Henry Murger în „Vie de Boheme” dă nemuritorului muzician Schaubard geniala idee de a compune o simfonie „asupra influenței albastrului în artă”.

Această idee păru multora foarte curioasă, de oarece nu părea probabil că această culoare să exercite asupra noastră o influență ce ar diferi de aceea pe care ar avea-o vre-una din celelalte culori, cu roșul, galbenul sau verdele.

Cu toate acestea culorile au o influență indiscutabilă asupra temperamentelor și asupra caracterelor. Și observații ce concordă cu cele expuse mai sus au fost utilizate din timpurile cele mai vechi.

Astfel culoarea roșie a fost întotdeauna considerată ca una ce ar provoca idei sanguinare. Este culoarea de predilecție a sălbaticilor și a Canibalilor. Chiar și animalele reacționează față de această culoare. Se știe enervarea și supărarea curcanilor la vederea unei stufe roșii.

În luptele de circ și arenă spre a excita și a înfuria taurii, toreadorii întrebuințau stufe roșii în dosul cărora se afla vârful lănciilor lor asupra cărora se năpusteau aceste animale supraexcitate.

Culoarea albastră are din contră efecte calmante. Această culoare ce se apropie atât de mult de culoarea vegetațiilor naturii are asupra noastră un efect liniștitor. De altfel chiar și în limbajul culorilor, nuanța albastră s'a considerat ca traducând liniștea. Ea a fost sinonimă cu mulțumirea, plăcerea și bucuria.

Efectele culorilor au fost studiate în terapeutică boalelor nervoase și în special s'a putut observa acțiunea avantajoasă ce o exercită culoarea albastră.

Aceste observații au fost culese și în azilele de alienați unde s'au tapetat camere cu hârtii albastre și s'au îmbrăcat toate mobilele cu stofe tot albastre. Bolnavii excitați și iritabili introduși în aceste camere se calmau după puțină vreme, întocmai precum și deprimații introduși în camere tapetate cu stofe roșii se înviorau și căpătau o excitare a activității lor.

Aceste observații fiind făcute de mai multe persoane din Berlin, care se ocupă cu psihologia, s'au reunit și au hotărât să formeze o societate, în care toți membri și-au luat angajamentul de a îmbrăca odăile lor cu tapete albastre și de a nu întrebuința — în limitele posibilității — de cât obiecte colorate în albastru. Căci ca și musicoterapia întrebuințarea culorii albastre ar îmbunătăți caracterele și ar îndulci moravurile.

Efectele ce exercită această culoare au fost studiate în Geneva de către doctorul Redard, care a observat că culoarea albastră produce efecte interesante de amorțire și că are o acțiune analgesică importantă.

Spre a obține această acțiune analgesică doctorul Redard întrebuințează o lampă electrică cu incandescența înconjurată de un glob albastru.

Bolnavul este pus cu capul la 15 cm. de lampă în focarul razelor. Medicul suscitând puține grație acestui procedeu să obțină o anestezie completă și să facă mai multe extracțiuni dentare absolut fără durere.

Pentru moment însă, trebuie să primim încă această ultimă experiență cu oare-care rezervă și să atribuim și sugestiunii un rol în obținerea acestei anestezii.

Razele ultra-violete se întrebuințează cu succes în tratamentul unor boale de piele ca lupus și acnea rosacee.

La Sorbona s'a încercat în ultimele luni o nouă întrebuințare a acestor raze ultra-violete spre a obține sterilizarea apei.

Cu aparatul lui Nogier-Thevenet s'a obținut acest rezultat.

Experiența fu făcută în modul următor. Într'un rezervor cu apă fură puși o serie de microbi ca vibrionul holerei, microbul carbunelui, baccilul difteriei, al febrei tifoide, etc. Apa trece prin tuburi de sticlă asupra cărora lucrau razele ultra-violete, emise de o lampă. Numărul microbilor ce era de 5250 pe c. m. c. s'a redus la 0. Microbii dispăruseră, iar toxinele secretate de ei fură distruse.

Aceste experiențe au și o parte practică importantă, căci grație unui dispozitiv s'ar putea steriliza cu un astfel de aparat pe ceas 125.000 litri de apă, ceea ce ar da pentru un oraș de 2000 locuitori, 6 litri de apă pe zi, cantitate cu totul suficientă pentru nevoile alimentare zilnice.

Avem deci în lumină și în culori niște agenți terapeutici noi, dela care putem să ne așteptăm la rezultate interesante și mai ales foloșitoare.

Doctor Mez.

Inmormântarea protopopului Mihail Popovici din Orșova.

Azi s'a făcut la Orșova inmormântarea protopresbiterului Mihail Popovici, între manifestații de adânc și sincer doliu.

Orșova întreagă și tot protopopiatul era adunat în jurul sicriului, care ascundea pe veci un bărbat integru, pe naționalistul neînfricat, care din fragedă tinerețe până în ziua morții sale a păzit legea, a păstrat credința și a ținut nepătat în mâinile sale curate steagul falnic al luptelor naționale românești.

Prieten și tovarăș de aprige lupte naționale al în veci neuitatului general Traian Doda, răposatul protopop Mihail Popovici s'a distins prin intransigența sa națională, care n'a cunoscut niciodată tergiversări, nici căciuliri, nici compromise, nici oportunism.

Era tipul adevăratului naționalist, care nu privește nici în stânga, nici în dreapta, ci-și are privirea totdeauna așintită drept înainte, spre scopul măret, al luptei naționale.

Răsplata i-a fost sincera iubire a tuturor Românilor de omenie.

Această iubire s'a manifestat azi la înmormântarea vrednicului bărbat.

O mulțime de deputații s'au prezentat la înmormântare și mai multe cazuri funebre erau încărcate de cununile jălitorilor, cari în chipul acesta au ținut să dea ultimul onor iubitul răposat.

Sfânta liturghie în biserica din Orșova, unde era așezat catafalcul, a fost pontificată prin protosingelul dr. Traian Badescu din Caransebeș cu mare asistență de preoți din dieceza întreagă, iară prohodul l-a săvârșit arhimandritul vicar episcopesc Filaret Musta, vechiu prieten al răposatului. Responsaliile le-a cântat vestitul cor din Lugoj, care a stârnit cea mai adâncă jale în piepturile tuturor celor de față prin neîntrecută artă a executării cântărilor bisericești noastre, atât de melodioase și pline de înțeles.

Discursul mortuar în biserică l-a rostit arhimandritul vicar episcopesc Filaret Musta. Bătrânul vicar era adânc mișcat și vocea lui pătrunsă de nețărită durere a mișcat sufletele.

Dela biserică lumea a petrecut cosciugul până la mormânt, unde s'au făcut rugăciunile prescrise.

În numele partidului național român a vorbit d. dr. Valeriu Braniște din Lugoj, care a relevat viața plină de fapte românești a răposatului, pe care l'a arătat pildă vrednică de urmat preoții române, care mai ales în vremile acestea pline de primejdii are lipsă de caracterele firme, cum a fost acela al vrednicului protopop Mihail Popoviciu.

S'au lăsat apoi în recele mormânt rămășițele pământești ale protopopului Mihail Popoviciu, iar noi Români deplângem pe unul dintre cei mai buni povățuitori ai noștri.

Suflet nobil și fără prihană, odihnește în pace!

ȘTIRI DIN STRĂINĂTATE.

Alsacia-Lorena

În Parlamentul german se discută Constituția ce va avea să fie dată Alsaciei-Lorenei la 40 ani după încorporare. — Delegațiunea provincială a cerut cu 52 voturi din 58, deci aproape unanim: egalitate desăvârșită cu Statele confederate, trei voturi în consiliul federal, reprezentanță constituțională în Camera aleasă prin sufragiu universal, egal, direct și secret. Comisiunea parlamentară a recunoscut echitatea acestor dorințe, și a decis, că *Alsacia-Lorena va avea să fie Stat confederat independent, cu trei voturi în Consiliul federal* (aceiaș număr de voturi îl au principatele Baden și Hessen).

Concesiunea aceasta, făcută cu ajutorul centrului, a surprins cu atât mai mult fiind în contra intențiunii guvernului, care este perplex acum având ori a acorda mai mult decât voise, ori a brusca sentimentele poporațiunii din Alsacia-Lorena. Este probabil, că va fi modificat acest decis. Se anunță din Berlin, că guvernul ține de-ocamdată, la propunerile sale. Ziarul „Post” scrie, că se va cerca o deslegare prin o moțiune, care accentuând supremația împăratului va recunoaște pentru Alsacia-Lorena trei voturi în Consiliul federal dar numai pentru discuții în afaceri economice. Soluțiunea aceasta însă nu va împăca pe Alsacieni.

Firește, opinia publică franceză urmărește cu interes aceste debateri, într'o stare sufletească, sare fără a uita nimic din trecut, își înăbușește sentimentele pentru a nu zădărnici prin indiscreția sa avantajile ce sunt pe cale de a fi date,

în sfârșit, acelor frați, pe care armele sale nu i-a putut păstra Francezi; în aceeaș stare sufletească dureroasă, care vibrează în cuvintele spuse nu de mult, de deputatul Paul Deschanel către elevii unui orfelinat din Alsacia-Lorena: „*Arătați fraților voștri de care ați fost separați, că păziți cu pietate virtuțile mari ale rasei voastre, ca să avem mângâiere că, dacă am și pierdut pământul, ne rămân sufletele...*”

Tratativele pentru ridicarea depozitelor lui Abdul Hamid

Se știe, că Banca Națională a Germaniei a fost obligată prin sentința Curții de casație ca să predea guvernului turc depozitul ex-sultanului Abdul Hamid. Formalitățile necesare pentru ridicarea banilor au fost îndeplinite în Villa Alattini din Salonic, unde e închis Abdul Hamid.

După cele ce spun ziarele din Salonic tratativele urmate în această privință l-ar fi pus pe Abdul Hamid într'o stare de nervositate și surescitare extremă.

Abdul Hamid era foarte bănuitor față de delegații guvernului, iar când i-s'a prezentat documentul ce trebuia să-l semneze Abdul Hamid a izbucnit furios: „Oare când o să mă lăsați în pace!”

După ce a scris documentul ex-sultanul se adresă foarte iritat delegațiilor guvernului: „Când aveți de gând să încetați de a mă frustra de a-veea mea?”

După aceste exclamații Abdul Hamid fu cuprins de frică și-l întrebă pe comisarul delegat, dacă guvernul are de gând să-l țină pentru totdeauna în această închisoare.

Se înțelege, că ex-sultanul nu a primit nici un răspuns la întrebările sale, căci delegații primiseră instrucțiuni să evite orice conversație cu dânsul și să ceară numai semnarea documentelor necesare. Cu toate acestea se afirmă, că comitetul tinerilor turci l-a asigurat pe Abdul Hamid, că viața sa va fi respectată. Comitetul i-a mai promis, că pe cât va fi posibil i-se va îndulci viața la închisoare.

Se pare însă, că Abdul Hamid nu se încrede în aceste asigurări.

Melancolia l-a cuprins tot mai mult și uneori îl doboară cu desăvârșire. El a renunțat de mult la ocupația sa de predilecție, sculptatul în lemn, cu toate, că i-s'a pus la dispoziție un atelier special pentru acest scop.

Micile plimbări prin parcul vilei nu-i mai procură nici o plăcere, căci zidul înalt, păzit de soldați îi închide perspectiva.

INFORMAȚIUNI

De-ale noastre.

Arad, 14 Februarie 1911.

Din cauza sfintei sărbători Intimpinarea Domnului numărul viitor va apare Vineri dimineața la orele obișnuite.

Din isprăvile inspectorilor. În ședința de ieri a congregațiunii din comitatul Timișului, inspectorul regesc Molnár József, a relatat despre situația școalelor din acest comitat. Darea de seamă ne-a dat — scriu ziarele ungurești — icoana tristă a stărei învățământului primar din comunele românești. Reprezentanța comitatensă cearcă deci

unde se pregătesc ghetе pentru bărbați, femei și copii, cu prețurile cele mai moderate, chiar și pe picioare cu defect. — Deposit mare de cele mai bune creme și călcaie de gumă.

Vrei domniata

să porți ghetе elegante și tari? —
Atunci adresează-te cu toată încrederea către
ZIMMERMANN JÁNOS
călțunar de model și ortopedie
ARAD, str. Deák-Ferenc nr. 10.

salvarea „ideei” — cu mijloace aspre. Fără milă a suspendat întreg corpul învățătoresc dela școala comunală (?) din *Temesmiklós*.

Și aceasta s'a făcut în urma relatării inspectorului „patriot”, care scandalizat constatare, că copiii nu numai ungurește, dar *nici românește* nu știu ceti și scrie. Parcă — e lucru așa de ușor să toci la urechia copilașilor băiguieli ungurești, satisfăcându-le pofta nesățioasă a d-nii inspectorilor.

Ce e adevărat din toate astea, nu știm. În orice caz așteptăm însă corespondență cu amănunte din partea locului să ne putem orienta unde zace vina, că neglijența din partea d-lor învățători nu s'ar putea scuza la nici un caz cu lipsa de progres în ale limbei ungurești. Sunt vizați d-nii Traian Petcu, Ioan Ionescu și Lucreția Boronca înv.

Românca la petrecere ungurească. La 11 l. c. „Reuniunea femeilor rom. cat.” din Lipova a aranjat o producțiune teatrală cu joc. În program între celelalte nume ungurești, a fost și numele unor domnișoare române. După teatru a urmat joc. De sine se înțelege, că s'a început cu „csárdás”, căci doară nu se va începe cu „Hora”. Iar domnișoarele române numai decât săriră la „csárdás”.

Deocamdată nu dăm numele domnișoarelor, dar le rugăm să cetească articolul nostru „Separare Socială” („Rom.” nr. 8) ca să se știe orienta pe viitor.

Cununie. D. Petru Vancu cu soția aduc la cunoștință cununia fiicei lor Aurelia cu d. Silviu Filip. Ceremonia religioasă se va celebra în biserica ort. română din Măderat la 12/25 Februarie a. c., orele 4 p. m.

Felicitările noastre!

Convocare. Comitetul despărțământului Dicosământin al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” va ține la 19 Februarie 1911 Duminecă la orele 12 din zi în comuna Blajel o *prelegere populară*, la care invită cu dragoste pe toți aceia din comuna Blajel și jur, cari doresc înaintarea culturală a poporului român.

Din străinătate.

Tribunul Tinerilor Turci în retragere. Ofiterul turc beiu *Niazi*, tribunul neînfricat al revoluției „Tinerilor Turci” împotriva absolutismului, care însuș a con-

duc campania împotriva sultanului Abdul-Hamid, s'a retras la o moșie a sa de lângă Monastir.

Un general semit. Generalul rus Skallon s'a declarat contra restrângerei drepturilor Ovreilor în reprezentanțele orașelor din Polonia rusească. El susține, că numai proletariatul ovreu este revoluționar, dar celelalte straturi ale poporului sunt cuminți și de folos la economie.

Redactor responsabil: Atanasiu Halmagian.

Un candidat de avocat

cu praxă bună, află aplicare începând cu 1 Martie în cancelaria avocatului

dr. Iustin Marșieu,
Arad.

Imprumuturi

cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, **vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor o mijloc este mai avantajos:**

Biroul de intermediare:

Vig Lajos

Arad, Árpád-tér N. 5.

☐☐☐ Telefon Nr. 671. ☐☐☐

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

PIATRA MUERII

— Povestire din trecutul Bucovinei —
de Emil Grigorovitz

(5) — Urmare —

O încercare cumplită s'a iscat îndată între oamenii de la ocnă și între Moldoveni, în vreme ce moș Buculei și cu cumnatu-său Roșculeț s'au apropiat cu pași dârzi de bătrânul Hărman și de crainic și li-au spus verde în ochi, să-și vadă de treabă și să plece cu slujitorii lor, căci altfel se întâmplă moarte de om.

Mășterul ocnelor Hărman, nu se așteptase, — se vede, — la așa fel de sfârșit că, după ce a schimbat repede câteva vorbe cu crainicul, acesta a făcut în taină semn la panțirii ce stau împrejurul lor, și aceștia puși la cale pe semne dinainte, s'au și aruncat năprasnic asupra lui Buculei și asupra lui Roșculeț și trântindu-i la pământ, mi i-au legat fașă. Apoi i-au ridicat pe un cal slobod, ca pe niște desagi și au luat-o cu toții la goană, în vale. Cei rămași pe jos, când au băgat de samă lucrul acesta, au și încetat de a se mai hărțui și prinseră a fugi pe urma celor călări.

Poslușnicul diacului Maxim fusese martore ascuns la toată isprava aceasta, și fugia și el acum, cât îl țineau picioarele, însă cărarea în sus, spre schit. Ajungând fără suflă la ușa bisericei, a fost zărit îndată mare de toți călugării ce tocmai se găteau de ieșire. Negăsind însă pe stă-

pânul său, s'a apropiat de averile împărătești, unde arhimandritul Sofronie își sfârșise rugăciunile înaintea paraclisului și își așeza hamelauca pe cap. Și făcând înaintea stăpânului mătania de sărutatul mânei, i-a șoptit cu glas răgușit: „Părinte stariț, vino de vezi, că-i omoară Nemții dela ocnă pe oamenii noștri! Pe moș Buculei cu cuserul său Roșculeț, i-au și prins și dus legați la Soloneț”. Fățarnicul de diac, care de nerăbdător ce era să afle lucrurile mai curând, se suise în turnul clopotniței, se cobora de acolo și venia acum și el ca un câne scrâșnit, să-și arate mirarea despre cele întâmplate. Dar lucrul nu s'a prea băgat în samă, că l'au însoțit călugării pe stariț, cam tăcuți, până la târnațul scăriilor de la odăile sale și s'au împrăștiat apoi unul câte unul, pe la chiliile din ograda mănăstirei. Grămăticul Ishariot însă s'a strecurat repede în cămăruța de lângă trapeză, unde se afla un cerdacuț ieșit spre partea de meazăzi a zidurilor, din care puteai cuprinde drumiacul ce venia dinspre partea Siretelui. Căci lui îi spunea ceva, că are să mai vie o veste din ceea parte, lucru care s'a și întâmplat încă până a nu apune soarele de tot.

Grăbia în adevăr omul cu vestea să se întorcă cât mai cu sârg dela curtea domnească din târgul Siretelui, încotro fusese trimis de oameni. Și domnul l'a fost primit pe credinciosul său Vrabie, îndată cum a aflat despre venirea sa. Și ascultând cu deamănuntul, câte i-lea spus căpitanul său de plaiuri, Bogdan Vodă a și trimis pe un postelnic să cheme pe marele său logofăt pentru a doua zi de dimineață la

Candidat de avocat

cu praxă bună, află momentan aplicare în cancelaria avocatului

Dr. Alexandru Morariu
Elisabetopol (Erzsébetváros).

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii,

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Cele mai noi susceperi de

plăci pentru ●
gramofon: ●

Hulló falevél

din „Ezigányszerelem” și din
□□ „Balkáni hercegnő” □□

se capătă la

Koch Dániel

Arad, str. Deák-Ferencz.

Vis-à-vis de hotelul „Crucea albă”.

curte. Pe Tudorică însă l'a dat Vodă în sama unor sprinteni de neferi, care l'au dus întâi de l'au ospătat. Apoi tot în sara aceea, a fost dus de un scuticel în câmpia din dosul mănăstirei călugărilor papistași, unde a dat de lucru mare. Că ieșise acolo Voievodul o tabără mare de tot și a găsit Vrabie oștire de tot felul, adusă așa în pripă, din toate părțile țării și din vecini. I-a venit însă căpitanului lucru greu de tot să înțeleagă pentru ce anume treabă se făceau acestea toate. O știau însă cei adunați, tot voinic încercați și oțeliți prin multele războaie la care luase parte. Și cum o ceată nouă venită, tocmai de pe la Soroca, se pregătea chiar în minutul acela să fie întâmpinată de către Domnul, au fost prins a ieși acum încet toți oamenii tocmiți de războiu, din corturile lor și se înșirau rânduri-rânduri, pe la gura taberei.

Și a aflat atunci și Vrabie că era vorba de o nouă năvălire tătărească și că Bogdan Vodă s'ar fi hotărât să nu aștepte venirea nelegiuitorilor de jefuitori, ci să le iasă înainte cu fală și tărie, doar ca să mântuiască țara de acești dușmani. Cu tot felul de oameni tocmiți și aduși pe bani din Țara-de-jos, și mai cu Maramureșenii și cu Moldovenii săi, înjghebase el o oștire destul de tărănică și în câteva zile aveau să pornească cu toții spre malul Prutului.

Aceasta era însă numai cât vorbă. Știa unul Bogdan, de ce vrăjmași avea să se ferească. Craiul leșesc Cazimir, ale cărui hotare ajunse până dincoace de Prut, venise în târgul învecinat al Șipenitului și ce plănua, ce chibzuia, nu

„LIPOVANA” institut de credit și economii societate pe acții în Lipova.

Activa		CONTUL BILANȚ		Pasiva	
Cassa		10979 87	Capital	200000 —	
Cambii	1086782 30	1732961 62	Fond de rezervă	98000 —	
„ cu acop. hipot.	646179 32	97830 50	„ pt. acop. event. perderi	2188 50	
Obligațiuni asig. cu ipotecă		24994 70	„ de penziuni	9947 67	
„ cu caventați		6320 50	Depozite spre fructificare	1091814 94	
Lombard		14610 —	Reescont	441233 50	
Efecte		25480 48	Creditori	3084 03	
Realități		3105 66	Depozit de casă	19744 48	
Debitori		849 —	Dividendă neridicată	54 —	
Mobilier		6505 80	Interese transitoare	24636 73	
Bon în Giro Cto la B. a. u. și la alte Bănci		488 34	Profit curat	36296 53	
Cassa de păstrare postală		2873 91			
Interese de reescont anticipate					
		1927000 38			1927000 38

Eșite		CONTUL PROFIT ȘI PERDERE		Intrate	
Interese pt. depozite spre fructificare	58649 38	Interese dela cambii	101857 37		
„ „ reescont	25210 47	Int. dela cambii cu ac. hip.	48566 01		
„ „ fond de penziune	479 32	„ oblig. asig. cu hip.	8179 50		
„ în cont curent	271 32	„ „ „ cu caventați	2620 40		
Salare și bani de quartir	14349 97	„ „ lombard	375 96	162204 24	
Spese, porto, chirie	8518 08	„ efecte	605 —	550 —	
Marce de prezență	1252 —	Chirie dela casa institutului		1283 69	
Contribuție de stat și comunală	11269 —	Proviziuni			
10% dare după int. la dep. spre fruct.	5864 93				
Competință de timbru	171 62				
Amortizare din mobilier	95 —				
„ „ pretenziuni	1610 31				
Profit curat	36296 53				
	164037 93				164037 93

V. Hamsea m. p.,
director executiv.

Lipova, 31 Decembrie 1910.

I. Ciugudean m. p.,
prim-contabil.

DIRECȚIUNEA

V. Beleş m. p., Dr. St. C. Pop m. p., Dr. A. Cioban m. p., V. Dehelean m. p., I. Cimponeriu m. p., A. Ciugudean m. p.,
Subsemnatul comitet de supraveghiere am revăzut conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă și în conformitate cu registrele institutului.

Lipova, la 30 Ianuarie 1911.

Iosif Cimponeriu m. p.,
președinte.

Stefan Bordoșiu m. p.,

Dimitrie Maci m. p.

V. Bogoi m. p.,

Ioan Moldovan m. p.,
revizor expert al „Solidarității”

Adunarea generală ordinară a XII-a este convocată pe 23 Februarie a. c. la ora 10 a. m.

se știe, dar Pocuția într-o parte și Moldova tânăra din altă parte, parcă îl stinghereau tot mai rău în trufia sa și nu se dumerea asupra căruia din cei doi vecini să se arunce. Bogdan însă prinzând limbă despre toate aceste, veghia neadormit și se pregătea în tăcere ca pentru Tătari.

Și iată, că s'a arătat și Domnul, apropiindu-se, ca un chip de arhanghel, pe roibul său voinic, de tabără. Și în vreme ce îi cântărea din ochi pe cei noi sosiți și îndrepta către hătmăni cetelilor căutătura sa scormonitoare, lui Vrabie îi râdea inima de mândrie și un dor nespuse de luptă vitejească îi zvâcnea prin vine. Dar îndată și-a adus aminte, că el venise pentru altă treabă și îi spunea lui par'că un glas tainic, că avea să aibă și el curând luptă, colo sub poalele munților, unde trebuia să-și aperse moșia nouă încredințată de către Domn. Și le-a luat a doua zi în primire Vrabie, chiar din mâna Domnului, zapisele întărite, legate cu sfoara înodată și prinsă în la capete cu ceara verzuie, în care făcânise logofătul mare pecetea domnească cea nouă, după ce adică fusese citite cu glas tare înaintea Domnului cele tălcuite de diacul mânăstirei din Solca.

Înainte de pornire, Bogdan Vodă însă i-a vorbit lui Vrabie: „Pricep și eu, că voi, colo la hotarele ocnelor crăiești, n'aveți parte de odihnă multă. Că au să vie oamenii părcălăbului cu putere, de au să vă ia ce nu-ți vrea să le dați de bună voie! Mai împăcați-vă, dar, cum puteți cu dâșii, dar nici din pământul vostru nu vă lăsați scoși, așa, cu una cu două. Tu apucă de

fă-ți îndată mare sutășie de voinici, împarte-i pe arcași, prăstiași și lăncieri și fă-ți și o bucățică de gloată, că biziuală mare în oștirea mea de aicia n'ai cum avea. Vezi doar bine, că și noi ne ducem la luptă și unul Dumnezeu știe câți ne vom întoarce cu viață. Ajutați-vă și voi cum puteți, până da cel de sus, de scăpăm de megieșia leșească, că vorbim noi apoi și cu oamenii craiului. Până atunci, fîneți-vă bine și maica Domnului cu voi!

Și a sărutat Vrabie mâna stăpânului său și însoțit de câțiva armăseși, cari aveau să-l ajute la înghetarea sutășilor, a apucat neîntârziat drumul spre Solca.

De când știa căpitanul despre războiul la care se gătia Domnul, i-se umpluse oarecum sufletul de grijă. Se simțea par'că părăsit. Și totuși inima îi sălta, nu știu cum, de mândrie, pentru vorbele ce i-le dase Domnul. La schitul Rădăuților a făcut popas și a dat ochii cu niște oameni ce veniau dinspre mânăstirea papistașă a Neamțului; Dela ei au aflat Vrabie cu tovarășii săi lucruri multe și ciudate. Că au sosit de câteva zile, așa spuneau ei, la târg, la Baia niște fețe înalte, adică un mare judecător crăiesc cu un călugăr franciscan îmbrăcat în vestmânt roș ca focul. Că aceștia ar fi umblând însoțiți de panțiri, cu gândul să stărpească pravoslăvnicia din toată țara, judecând și osândind la sabie și rug tot ce li s'ar pune împotriva și că ar avea învoire dela Craiul unguresc să facă același lucru și în Moldova.

Toate aceste știri îl făceau pe Vrabie să

piardă și mai mult răbdarea și îl podidea nu știu cum tot mai tare grija, să se vadă ajuns acasă. Il aștepta doar și iubita lui Mărioara, căreia îi făgăduise să fie cât mai curând de întoarcere. Că erau de pregătit multe și de toate pentru nunta lor, ce avea să se facă în sârbătoarea de Joi. Și cu înduioșarea asta a inimii sale îngândurate, Tudurică a lăsat calul să meargă mai domol și ca să scurteze cava din drum, a apucat cu tovarășii săi pe coama de deal deasupra apei Suceviței și de aicia, prin pădurea satului de o zi. Arbore, a și ajuns cu noaptea 'n cap la Solea. Vestea ce era să audă însă acasă, era amarnică și mai amarnică avea să lântuiască din pricina celor petrecute la Slatina Mare, soartea atâtor oameni nevinovați.

Jalea și plânsetele la casa lui Buculeț, unde veniseră și femeia cu cei cinci copii ai lui Roșculeț, erau sfâșietoare și-l zăpăceau cumplit pe Vrabie, care suferea pe urma fărădelegii făptuite asupra tatălui Mărioarei, tot așa de cumplit ca și fata singură. De cât el nu și-a pierdut capul și stăpânindu-și bărbătește durerea, s'a pus cu cei de față, vecini și oameni veniți de întâmplare, la sfat și au hotărât să se ducă îndată gloată, cu toți, la ocne și să-i scape pe cei robiți. Și cum se întâmplase că tocmai în seara aceea o ceată de Maramureșeni spre Siret, de s'au luat din popas la voroavă cu Sălcenii, au și stat toți ca unul să se repeadă cu căpitanul Vrabie la cuibul sumeților de Nemți.

(Va urma)

Mare asortiment
de

ghete de bal

in culoarea aurului, din atlas
albastru și trandafriu, din
piele de lack și chevreaux

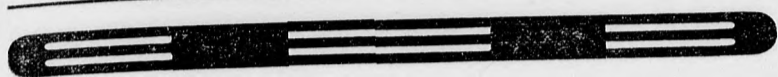
la

Weinberger János

cel mai distins magazin de ghete.

ARAD, Andrásy-tér nr. 20.

25 (10)

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile
cele mai moderate.

Nádray Mihály

birou de arhitectură

Arad, Fejsze-utca nr. 34.

Execută tot felul de planuri și
zidiri în branșa aceasta. Execuție
constiențioasă. Prețuri foarte
moderate. La dorință execut pla-
nuri și prospecte.

„SOMEȘANA“, instit. de credit și economii, societ. pe acții în Dej.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „SOMEȘANA“, societate pe acții în Deés, sunt invitați în senzul §-lui 16 din statutele institutului la a

XXI-a Adunare Generală Ordinară,

care se va ține în 16 Martie n. 1911 la 10 ore a. m. în localitatea institutului.

Obiectele:

1. Constituirea adunării, denumirea prin președinte alor doi notari, doi verificatori și doi scrutători.
2. Raportul direcțiunii și a comitetului de supraveghiere despre gestiunea anului 1910.
3. Aprobarea bilanțului și distribuirea profitului curat.
4. Decidere asupra absolvirii direcțiunii și a comitetului de supraveghiere dela responsabilitate pentru gestiunea anului 1910.
5. Statorirea marcelor de prezență pentru membrii din direcțiune și comitetul de supraveghiere.
6. Decidere asupra modificării §§-lor 6., 22., 23., 56., și 58 din statute în urma urcării capitolului societar prin emisiunea nouă de acții.
7. Alegerea în direcțiune alor doi membri pe un period de patru ani.

Dej, la 6 Februarie 1911.

Direcțiunea.

Raportul direcțiunii.

Onorată adunare generală!

Despre anul de gestiune 1910, vă raportăm următoarele:

Am executat concluzul adunării generale din 26 Februarie 1910. Adecă am urcat capitalul societar dela K. 200.000, la K. 400.000 în condițiunile prospectului. Emisiunea a succedut. Din capitalul nou au încurs peste 30%. Urcarea capit. ne impune modificarea §§-lor 6, 22, 23, 56, 58 din statute.

Mai departe am executat un concluz mai vechiu al adunării generale, conform căruia am înființat în Ileanda-mare o filială așezată în casa proprie cumpărată spre acest scop. Filiala am provăzut-o cu puteri bune de muncă și de conducere. Aceasta filială răspunde unei mari necesități și are toate condițiile prosperării.

În decursul anului, ca totdeauna am servit în prima linie clientela țărănească cu creditele necesare. Astfel am făcut posibilă cumpărarea mai multor moșii în mai multe comune.

Progresul realizat la toți ramii de operațiune e multămitor și apare la evidență din datele următoare:

Activele se prezintă cu K. 2361578·57 deci cu K. 119930·32 mai mari decât în anul anterior.

Circulația cășei a fost de K. 4946886·58, iar circulația anuală de K. 19033·896·18. Depunerile spre fructificare au fost de K. 1341832·37. Dovadă aceasta despre încrederea pusă în institutul nostru.

Din prețul caselor institutului am amortizat K. 2000.

În anul acesta ies din direcțiune—conform §-lui 27 al statutelor după ordinea vechimei—Domnii Ioan Georgiu și Dr. Clemente Barbul, deci veți avea să alegeți în direcțiune doi membrii pe un period de 4 ani.

Profitul curat face suma de K. 40812·46 pentru distribuirea căruia în înțelesul §-lui 56 din statute, facem următoarea propunere:

1. Să se dea 5% ca dividendă acționarilor	K. 10000—
2. " " " 20% fondului de rezervă	6162·50
3. " " " 5% de penziuni	1540·62
4. " " " 4% tantiemă directorului executiv	1232·50
5. " " " 4% funcționarilor	1232·50
6. " " " 5% pentru scopuri culturale și de binefacere	1540·62
7. " " " 12% fondului special de rezervă	3697·49
iar din restul de K. 15406·23	
8. " " " 3% supra dividendă acționarilor	6000—
9. " " " fondului de rezervă ca dotație extraordinară	7067·50
10. " " " fondului special de rezervă ca dotație extraordinară	418·51
11. " " " fondului de penziuni ca dotație extraordinară	1838·38
12. " " " ajutor servitorului institutului	81·84
Total	K. 40812·46

Referitor la împărțirea sumei de K. 1549·62 (punctul 6.) destinată pentru scopuri culturale și de binefacere, facem următoarea propunere:

1. Să se dea bisericii gr. cath. din Deés	K. 200—
2. Să se dea bisericii gr. or. din Deés	100—
3. " " " " " din Vima-mică	100—
4. " " " " " din Gostila	100—
5. " " " " " gr. cath. din Urișor	200—
6. " " " " " gr. cath. din Ciaca	50—
7. " " " " " școlii gr. cath. din Ocna-Dejului	100—
8. " " " " " mesei studenților din Cluj	50—
9. " " " " " la fondul spitalului din Ileanda-mare	25—
10. " " " " " spitalului comun din Deés	20—
11. " " " " " lui Vasiliu Malinaș din Figo	495·62
12. " " " " " lase la dispoziția direcțiunii	
Total	K. 1540·62

Primindu-se aceste propuneri dividendă anului 1910, se va fixa în 8% sau 16 K. per acție, iar fondul de rezervă a institutului va fi de K. 180000, fondul special de rezervă K. 14000 și fondul de penziuni al funcționarilor K. 39000.

Vă rugăm deci, ca după cetirea raportului comitetului de supraveghiere să binevoiți:

- a) a pertracta obiectele cuprinse în convocator,
- b) a aproba bilanțul încheiat cu 31 Decembrie 1910,
- c) a primi propunerile noastre referitoare la distribuirea profitului curat și
- d) a da absolutor direcțiunii și comitetului de supraveghiere de pe anul de gestiune 1910.

Deés, la 6 Februarie 1911.

Direcțiunea.

„SOMEȘANA“, institut de credit și economii, societate pe acții în Dej.

Contul Bilanț, încheiat cu 31 Decembrie 1910.

Active.	Cor.		f.	Pasive.	Cor.		f.
Cassa în număr	17707	18		Capital social	400000	—	
Cassa de păstrare postală	415	73		Fond de rezervă	166770	—	
Cambii escomptate	889342	—		Fond special de rezervă	9884	—	
Cambii cu acoperire hipotecară	770510	—		Fond de penziuni	35621	—	
Imprumuturi hipotecari	507243	—		Reescompt	456162	—	
Imprumuturi pe obligații cu caventați	1306	—		Depuneri spre fructificare	1341832	37	
Efecte	58610	—		Deposit	751	61	
Realități	13013	02		Dividendă neridicată	960	—	
Cassa institutului din Dej	68000	—		Creditori	2779	20	
Casa filialei din Ileana-mare	20000	—		Dare transitoare	2675	93	
Giro-Conto la banca austro-ungară	999	28		Interese anticipative pro 1911	36665	—	
Conturi curente a băncilor	8561	—		Profit curat	40812	46	
Mobilier	1873	—					
Spese procesuale restituibile	4082	36					
Anticipații	1216	—					
Capital nevărsat	132334	—					
	2494912	57			2494912	57	

Contul Profit și pierdere.

Debit.	Cor.		f.	Credit.	Cor.		f.
Interese:				Interese:			
după capital încurs din emisia III-a	C.	1834	92	dela cambii escomptate	12445	59	
fonduri	8891	98		dela imprumuturi hipotecari	39712	97	
depuneri spre fructificare	50046	15		dela obligații cu caventați	145	60	
reescompt	31240	50		dela efecte	4833	40	
	92013	55		dela arandă și chirie	2935	—	
Spese:				Arandă și chirie	1536	—	
de birou	6295	40		Taxa de intabulări și transcrieri	10199	33	
porto postal	1073	75		Proviziuni			
salare și bani de quartir	22326	60					
salariile direcțiunii și a comit. de reviz.	3452	60					
marce de prezență	1680	—					
	34828	35					
Dare:							
erarială, comunală, etc.	7991	65					
după depuneri	5004	61					
	12996	26					
Scopuri culturale	1166	27					
Amortizare din cassa institutului	2000	—					
Profit curat	4081	2	46				
	183816	89			183816	89	

Dej, la 31 Decembrie 1910.

Augustin Pinte m. p.,
șef-comptabil.

Direcțiunea:
Ioan Georgiu m. p., președinte. **Dr. T. Mihali** m. p., director esec. **G. Gradovits** m. p., **T. Hermann** m. p., v.-președinte. **Grigoriu Puscariu** m. p.

Dr. C. Barbul m. p. **Dr. Ioan Kerekes** m. p.
Am examinat conturile de mai sus, pe cari le-am aflat în ordine și exacte în toate.

Dej, la 6 Februarie 1911.

Comitetul de supraveghiere:

Dr. Alexandru Popu m. p. **Mateiu Popu** m. p. **Dr. G. Tripon** m. p. **Ioan Vătășan** m. p.,
revizor expert al „Solidarității”.

Raportul comitetului de supraveghiere.

Onorată adunare generală!

Subsemnatul comitet de supraveghiere raportând On. ad. gen. despre demersul afacerilor, Vă relatăm, că în decursul anului de gestiune 1910, ne-am prezentat în biroul institutului de mai multe-ori revizând cassa, documentele, precum și toate cărțile principale și auxiliare de contabilitate, pe cari le-am aflat în ordine esemplară.

Iar conturile Bilanț, Profit și Pierdere, cari s'au încheiat cu finea anului, examinându-le special, am constatat, că sunt exacte și întru toate corăspunzătoare atât legii comerciale, precum și statutelor societății. Deoarece și noi ne alăturăm la propunerile direcțiunii referitoare la împărțirea profitului curat; rugăm pe Onorata adunare generală, ca:

- să binevoiască a primi propunerile direcțiunii;
- să aprobe bilanțul de pe anul de gestiune 1910.
- să deie absolutor direcțiunii și comitetului de reviziune pe anul 1910.

Dej, la 6 Februarie 1911.

Comitetul de supraveghiere.

TIPARUL TIPOGRAFIEI DIECEZANE ARAD.